

دعوتِ جہاد و اہم ترین باتوں پر سر

سُورَةُ الْعِشْقِ

(دَعَا شِقَانُو بَازَارِ)

خصوصیات

دُجہاد بارہ کئی شلو پست معتبر احادیث
سرہ دتر جمعی، دُجہاد مفصل حکم، دُشبہاتو جوابات

تالیف: مفتی عبید اللہ حفظہ اللہ

مکتبہ: دار الشہداء

سُوقُ الْخُشَاقِ

★ دُعَا شِقَانُوبَازِ ★

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ)

(القرآن)

سُوقُ الْعُشَّاقِ

د عاشقانو بازار

د جهاد په موضوع باندې د خلوېښتو احاديثو مستنده مجموعه
د جهاد تعريف، حكم او د شبهاتو جوابات چې د علماؤ، طلباء
او عوام الناس دپاره يوشان مفيده ده.

تاليف

مفتي عبید الله حفظه الله تعالى

فاضل جامعہ امداد العلوم الاسلامیہ مسجد درویش و

متخصص جامعہ ابوهريره نوشهره

د حضرت عبدالله بن مبارك هغه اشعار چي هغوي امام الاولياء
فضيل ابن عياض ته ي د ميدان جهاد نه اوليكل او بيا يي حرم
شريف ته ورواستول، هغه چي كله اولوستل نو په جرړه شو او بيا يي
اوويل چي ابو عبد الرحمن (عبدالله بن مبارك) صحيح ويئي دي او
ماته يي نصيحت كړې دے.

يا عَابِدَ الْحَرَمَيْنِ لَوْ أَبْصَرْتَنَا اے د حرمينو عبادت گزاره كه چيرته تا مونږ اوليدو	لَعَلِمْتَ أَنَّكَ فِي الْعِبَادَةِ تَلْعَبُ نو ته به پوه شي چي ته خو د عبادت سره لوبي كوي
مَنْ كَانَ يَخْضِبُ خَدَّهُ بِدُمُوعِهِ كه د چا انگي په اوبنكو لمديري	فَنُحُورُنَا بِدِمَائِنَا تَتَخَضَّبُ نو ز مونږ ستونه په وينو رنگين دي
أَوْ كَانَ يَتَعَبُ خَيْلُهُ فِي بَاطِلٍ يا كه د چا اسونه په باطل اور فضول كارونو كښي ستري كيږي	فَخُيُولُنَا يَوْمَ الصَّبِيحَةِ تَتَعَبُ نو ز مونږ اسونه د جنگ په اورخ ستري كيږي

رَهْجُ السَّنَابِكِ وَالْغُبَارُ الْآ ظِيْبُ دَ اسونو دَ خپو او دَ الله تعالى دلاري پاك كړد و غبار دے	رِيْحُ الْعَبْرِ لَكُمْ وَنَحْنُ عَيْرُنَا دَ عنبرو او زعفرانو خوشبو دي تاسو ته مبارك وي زمونږ خوشبو خو
قَوْلٌ، صَحِيحٌ صَادِقٌ لَا يَكْذِبُ چي صحيح او رښتوني او نه دروغ كيدونكي دے	وَلَقَدْ آتَيْنَا مِنْ مَّقَالِ نَبِيِّنَا يَقِينًا مونږ ته دَ خپل نبي عليه الصلاة والسلام داسي يو قول (وينا) رارسيدلي ده
أَنْفِ امْرِئٍ وَدُخَانُ نَارٍ تَلْهَبُ او د جهنم لمبي وهونكے اوور د سري (مجاهد) په پوزه كښي نه جمع كيږي	لَا يَجْمَعُ غُبَارُ خَيْلِ اللَّهِ فِي چي د الله تعالى د لاري د اس كړدو غبار (دوري)

وَعَنْ رَأْسِ مُجَاهِدٍ قَالَ: أَرَدْتُ الْجِهَادَ وَأَخَذْتُ عَوْفَ بَرَكَابِي فَأَيُّتُ عَلَيْهِ فَقَالَ: أَتُكْرَهُ لِي الْآجِرُ؟

فَقَدْ بَلَّغْنَا أَنَّ خَادِمَ الْمُجَاهِدِينَ فِي الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ

(تاتارخانيه جلد 7 صفحه 6)

{انتساب}

زه دا خپل کمزور ۛ کوشش او دا رساله د ټولو نه وړاندې خپل محبوب
بهادر او زړه وړ پيغمبر امام الانبياء سيد ولد آدم حضرت محمد مصطفيٰ صلي
الله عليه وسلم ته د منسوب کولو سعادت حاصلول غواړم. کومو چې په
دې لاره کې والضحى چهره انور ويني ويني کره. او والليل زلفى ئى په خاورو
خړې کړې او ترقيامته پورې راتلونکى انسانيت ته زړه وړتيا، بهادري او
په دين باندې فدا کيدل وځودل.

بيا د دې نه پس هغه حضراتو ته کومو چې خپل نبى صلي الله عليه
وسلم نه خپل مال، جان، عزت، آبرو، اولاد، مور او پلار، هر څه ئى قربان
کړل زما مراد د حضور پاک صلي الله عليه وسلم د باغيچې کلونه حضرات
صحابه کرام رضوان الله عليهم اجمعين دى.

بيا د دې نه وروستو ائمه متبوعين رحمهم الله تعالى اور خصوصاً
علماء ديوبند او خپل روحاني او نسبى والدينو ته او خاص الخاص شهيدانو او
مجاهدينو ته د منسوب کولو سعادت حاصلول غواړم. چې د هم هغوى په
برکت سره نن کفار عالم اسلام سره سترگى نه شى لگولې.
ځاک پائے مجاهدين: عبید الله حفظه الله تعالى ورعاه

يوم الخميس ٢٣ رجب المرجب ١٤٣٨ هـ

الموافق: ٢٠١٧ ابريل

{اظهار تشکر}

د هر څه نه اول زه د الله تعالى ډير زيات شکر گزاريم چي په ما
 يي دا عظيم احسان اوکړو او بيا د هغه ټولو ملگرو او دوستانو
 ډير زيات شکر گزاريم چي ماسره يي د دې کتاب په چهاپ
 کولو کښي هر قسم تعاون کړې وي خاص کر هغو ملگرو ته
 دې الله تعالى ډير جزا ځير ورکړي چي ماسره يي مالي تعاون
 کړې دے.

اے زما کریم او رحيم او وفاداره ربه دا کمزور ځغوندي
 کوشش قبول کړي او زما او زما د والدينو، اساتذہ کرامو، تمامو
 دوستانو او متعلقينو د پاره يي په دارينو کښي ذريعه د نجات او
 گرځوي. آمين ثم آمين

فهرس مضامين

صفحہ نمبر

موضوع

سیریل نمبر

3	دَ جہاد برابر ہیخ یو عمل نشتہ	1
5	پہ تولو اعمالو کبني افضل عمل جہاد دے	2
5	جنت دَ تورو دَ سیورو لاندي دے	3
6	پہ مؤمنانوں کبني دَ تولو نہ بہتر مجاہد دے	4
8	قاتل او مقتول دوارہ پہ جنت کبني	5
9	دَ تولو نہ بہترین او خکے کور بہ د شہیدانو وي	6
10	شہید جنتي وي	7
11	ہغہ صحابي جي یو مونڊ بي ہم ندے کرے او...	8
13	دَالله تعاليٰ پہ لار کبني...	9
15	دَ شہادت رشتونے طلب...	10
16	شہید خپل عزت لیدو سرہ	11

17	د الله تعالى په لار کښي د سحر يا ماښام بدله	12
18	د شعبه نفاق مرگ	13
19	کوم يو عمل به د مرگ نه روستو جاري وي	14
20	د مجاهدينو د ښځو حرمت	15
22	جهاد ته د تلونکي والا د نيم ثواب مستحق څوک ؟	16
23	د قوه نه مراد تير اندازي ده	17
25	جهاد به هميشه جاري وي	18
25	د . دي امت سياحت (سيل) جهاد ده.	19
26	د خاندان ۷۰ کسانو په حق کښي د شهيد شفاعت	20
27	دوه دعاگانې نه شي رد کيدے	21
28	دوه بد خصلتونه (عادتونه)	22
29	د مال ، ځان ، او ژبي سره جهاد	23

29	د قيامت نه وړاندي هلاکت	24
30	د دريو کسانو ذمه واري په الله تعالى ده.	25
32	د جهاد نه واپسي هم جهاد دے	26
33	تير اندازي هيږول	27
33	د نبي د نه پرېځودو وصيت	28
34	د معذوره د پاره د جهاد ثواب	29
35	د نيکي کونکي برابر ثواب	30
37	په جهاد کېنې د روژي ثواب	31
38	د شهيد شپږ انعامات	32
39	شهيدان به د انبياؤ نه په درجه د نبوت کېنې کم	33
42	په شهيدانو کېنې بهتر	34
43	شهيد په جنت الفردوس کېنې	35

44	د يو اوښي بدله كښي ۷۰۰ اوښي	36
45	د بد ري صحابو فضيلت	37
46	د جهاد په نيت وتونكي ذمه وار الله تعالى دے	38
47	د قيامت په ورځ د شهيد دوښي رنگ او خوشبو	39
48	د كافر د قتلونكي فضيلت	40
50	د جهاد حكم	41
51	جهاد كله فرض عين كيږي	42
51	په خپل ملك جهاد كله فرض عين كيږي	43
56	په گاونډي ملك جهاد كله فرض كيږي	44
68	د جهاد د پاره قوت ضروري دے	45
73	د مور او پلار د اجازت نه بغير جهاد	46
91	جهاد د جهد نه دے	47

93	چي ڪله زمونڙ په ملك راشي بيا به ڪوو	48
95	د امير په اجازت سره جهاد...	49
106	د ڪافر په صف ڪبني د كله ګو ځم	50
113	غث غث علماء ولي فتوى نه ورکوي،	51
120	رومبي مسئله	52
122	دوئمه مسئله	53
125	زاد، مجاهد	54

{مقدمه}

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَكَفَى وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ وَلَا رَسُولَ بَعْدَهُ وَهُوَ خَاتَمُ

النَّبِيِّينَ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

حديث مبارك دے. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ

أَمْرِ دِينِهِ بَعَثَهُ اللَّهُ فَقِيهًا وَكُنْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَافِعًا وَشَهِيدًا. [شعب الايمان]

ترجمہ : رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمائی چې چا زما امت

ته خلويښت احاديث حفظ کړل نو الله تعالى به هغه د قيامت په ورځ

فقيه راپاسوي او زه به د هغه د پاره د قيامت په ورځ سفارشي او گواه یم.

دا روايت مختلفو طرقوسره نقل کړشوې دے اگرچه چې هر

طريق د څه نه څه علت نه خالی نه دے خود هر دور علماؤ او محدثينو

په دې حديث باندې عمل کولو سره په مختلفو ژبو اربعينات (د خلويښتو

احاديثو مجموعي) ليکلي دي، د دې وجې دي کنهکار هم په هغې قافلي

کښې د شامليدو يو وړوکه شان کوشش کړې دے که رب کریم ته

منظوره شي. وَلَيْسَ عَلَى اللَّهِ بِمُسْتَكْبِرٍ : أَنْ يَجْمَعَ الْعَالَمُ فِي وَاحِدٍ

په زړه کښې دا تمنا تله راتله تردې چې الله تعالى په دې بنده ۴ مې

۲۰۱۷ء باندې د خپل شان کریمي اظهار وفرمائيلو او د عمرې ادا کولو

سعادت ئې ورنصیب کړو. الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالشُّكْرُ لِلَّهِ.

بيا ديار حبيب صلى الله عليه وسلم کښې د حاضري او پاتي کېدو

په دوران کښې مسجد نبوي کښې موجوده کتب خاني نه د استفادې

کولو موقع ملاؤ شوه او د خپل محبوب صلی الله علیه وسلم
احادیث مبارکه می جمع کړل. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ.

بیا می د جهاد په موضوع باندی د احادیث مبارکه انتخاب
د دی وجی وکړو چې په دی دور کښی د شهادت شوق اور د جهاد
جذبه بلکل د ختمیدو برابر ده، حالانکه د دی موجوده دور د
ټولونه اهم ترینه تقاضه جهاد فی سبیل الله ده، د دی وجی بنده د
خپل وس مطابق څه ولیکل دی دپاره چې الله تعالی ئی په جهاد
بالقلم کښی شمار کړي. وَمَا ذَلِكْ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ.

بنده عبید الله حفظه الله ورعاه.

يوم السبت ٢٥ رجب ١٤٣٨ هـ

الموافق ٢٢ : ابريل ٢٠١٧ء

بسم الله الرحمن الرحيم

حدیث نمبر: ۱۰۰۰*

دجہاد برابر ہیخ یو عمل نشته
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ
يَعْدِلُ الْجِهَادَ قَالَ: لَا أَجِدُهُ قَالَ: هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ
الْمُجَاهِدُ أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَكَ فَتَقُومَ وَلَا تَفْتَرُ وَتَصُومَ
وَلَا تُفْطِرَ قَالَ: وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: إِنَّ
فَرَسَ الْمُجَاهِدِ لَيَسْتَنْ فِي طَوْلِهِ فَيُكْتَبُ لَهُ حَسَنَاتٌ.

(صحيح البخاري، فضل الجهاد والسير، ج 1، ص: 390 تذييلي)

ترجمہ: دحضرت ابوہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ نہ
روایت دے فرمائی چې یو سرے رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم تہ راغلو او ہغہ عرض وکړو چې ماتہ
خہ داسی عمل (عبادت) وځائی کوم چې د جہاد د
مرتبې برابر وی، نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
وفرمائیل چې داسی عبادت خو نشته خو آیا تہ
داکولے شي چې کلہ مجاہد د کور نہ جہاد لپارہ
ووځی تہ خپل مسجد تہ لار شی اور د مونځ کولو

لپارہ ودریږی اور سستی نہ کوی او پرلہ پسی
روژی نیسی، ہیخ یوہ ورځ روژہ نہ پریږدی،
ہغہ عرض وکړو چې حضرت داسی څوک
کولے شي؟ حضرت ابوہریرہ رضی اللہ عنہ
فرمائی چې کلہ د مجاہد آس پہ خپل پری
کښی ترلے د خریدو دپارہ کرځی نو د ہغہ
آس پہ هر قدم باندی د مجاہد دپارہ نیکی
لیکلے کیږی.

فائدہ: د جہاد فضیلت دپارہ د امام الانبیاء صلی اللہ علیہ
وسلم دا قول مبارک کافی دے. چې ماتہ د جہاد د مرتبې برابر
عبادت بالکل معلوم نہ دے او داسی بہ ولی نہ وی چې پہ دی لارہ
کښی سرے خپل ځان د اللہ تعالیٰ پہ دین باندی قربان کړي کوم
چې د عشق اعلیٰ مقام دے.

علامہ ابن حجر عسقلانی رحمہ اللہ پہ فتح الباری کښی
د قاضی عیاض رحمہ اللہ قول نقل کړے دے چې د دی حدیث نہ
د جہاد عظمت معلومیږی، ځکه چې جہاد یو داسی عمل دے د
کوم د مرتبې برابر چې بل ہیخ یو عمل نشته.

حدیث نمبر: ۲۰۰۰*

پہ تولو اعمالو کنبی افضل عمل جہاد دے
عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ تَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَقَلًّا لُجَاهِدُ قَالَ لَكُنَّ
أَفْضَلَ الْجِهَادِ حُجٌّ مَبْرُورٌ.

(صحیح البخاری، باب فضل الجہاد والسير، ج 1، ص: 390 قدیمی)

ترجمہ: حضرت عائشہ رضی اللہ عنہا عرض وکرو یا
رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم! مونہر جہاد پہ تولو
اعمالو کنبی افضل کنہو بیا مونہر جہاد ولی ونہ
کرو؟ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ورتہ وفرمائیل
ستاسو افضل جہاد مقبول حج دے۔

فائدہ: وگوری جناب!! حضرت عائشہ صدیقہ بنت صدیق
رضی اللہ عنہما دے علم تہ قربان شم چہ ہغوی ہم جہاد دے تولو اعمالو نہ
افضل او بہتر کنہرلو او رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ہم دے ہغوی تقریر
وفرمائیلو، دومرہ فضیلت کافی دے۔

حدیث نمبر: ۳۰۰۰*

جنت دے تورود سیورو لاندی دے

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
قَالَ: وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلِّ السَّيْفِ.

(صحیح البخاری، باب الجنة تحت بارقة السيف، ج: 1، ص: 395 قدیمی)

ترجمہ: حضرت عبد اللہ ابن ابی اوفی رضی
اللہ تعالیٰ عنہ نہ روایت دے چہ رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل: بی شکہ
جنت دے تورود سیورو لاندی دے۔

فائدہ: علامہ قرطبی رحمہ اللہ فرمائی چہ اگرچہ چہ دے
دی حدیث الفاظ مختصر دی خو خومرہ زیات دے جہاد شوق
طرفتہ پکنبی ترغیب ورکھے شوعے دے او دے دشمن خلاف
جہاد کولو باندی سومرہ ترغیب ورکھے شوعے دے۔ دے جہاد
اجر او ثواب سرہ سرہ دے دشمن بالکل مخی تہ تلو سرہ دے
توری (اسلحی) استعمالولو ہم ترغیب ورکھے شوعے دے چہ
جنت پہ حقیقت کنبی دے تورود سیورو لاندی دے۔

حدیث نمبر: ۳۰۰۰*

پہ مومنانو کنبی دے تولو نہ بہتر مجاہد دے
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَنْفُسِهِ
وَمَالِهِ قَالُوا: ثُمَّ مَنْ قَالَ: مُؤْمِنٌ فِي شَعْبٍ مِنَ
الشَّعَابِ يَتَّقِي اللَّهَ وَيَدْعُ النَّاسَ مِنَ شَرِّهِ.

(صحیح البخاری، باب افضل الناس مؤمن مجاهد بنفسه وماله، باب

هغه ته د اسلام توفيق ورکوي بيا هغه د الله تعالى په لاره کښي جهاد کوي او شهيد کولې کيږي.

فائده: يعنې يو خو جنت ته د دې وجې داخل شي چې هغه شهيد شو، او بل سره (يعني قاتل) د دې وجې جنت ته ځي، چې هغه ته الله تعالى د توبې توفيق ورکوي او د اسلام قبلولو نه پس هغه هم د الله تعالى په لاره کښي جهاد کولو سره شهيد شي.

حديث نمبر: ۲۰۰*

د ټولو نه بهترين او خکله کور به د شهيدانو

وي

عَنْ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي دَارًا هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ لَمْ أَرُ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهَا قَالَا: أَمَّا هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ.

(صحيح البخاري، باب درجات المجاهدين في سبيل الله، ج: 1، ص: 391 قديمي)

ترجمه: د حضرت سمره رضي الله تعالى عنه نه روايت دے چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمائيل چې نن شپه ما دوه سړي په خوب کښي وليدل هغوی زما خوا ته راغلل، او زه ئي وني ته

وخيژولم، بيا هغوی په يو کور کښي کوم چې ډير ښکله او افضل وو، او ما د هغې نه ښکله کور کله هم نه دے ليدلے، زه ئي په کښي داخل کړم او هغه دواړو ماته اوړنيل، چې دا د شهيدانو کور دے.

فائده: چونکه شهيد د الله تعالى دپاره خپل د دنيا کور پريکدي. د دې وجې الله تعالى هغه ته داسي کور ورکوي کوم چې د امام الانبياء محبوب کبرياء صلی الله علیه وسلم سترگو مبارکو هم د هغې نه وړاندې چرته نه وو ليدلے. الله! خومره لوی فضيلت دے.

حديث نمبر: ۷۰۰*

شهيد جنتي وي

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: رَجُلٌ: أَيْنَ أَتَايَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ قُتِلْتُ؟ قَالَ: فِي الْجَنَّةِ فَأَلْقَى مِمَّا رَأَيْتُ كُنْ فِي يَدَيْهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ وَفِي حَدِيثٍ سُويِدٍ: قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ أُحُدٍ

(صحيح المسلم، باب ثبوت الجنة للشهيد، ج: 2، ص: 138 قديمي)

ترجمہ: حضرت جابر رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی،
چې يو سړی عرض وکړو، يا رسول الله صلى الله
عليه وسلم که زه په په جهاد کېنې شهيد شم، نو
چرته به يم. نبی اکرم صلى الله عليه وسلم
وفرمائيل، په جنت کېنې، دى اوریدو سره هغه يو
خوک کهجورى کوم چې د هغه په لاس کېنې وى
وغورخولى، بيا وجنګيدو، تردى چې شهيد شو، او د
سويد په روايت کېنې دى چې د اُحد په ورځ يو
سړي نبی اکرم صلى الله عليه وسلم ته دا عرض
کړے وو.

فائده: چې کله د آخرت حقيقي شوق په زړه کېنې وى او د الله
تعالى او د رسول الله ﷺ عشق په رکونو کېنې کېد شوى وى نو الله تعالى
سره د ملاويدو ارمان په هر څيز باندې زيات شى. د دى دنيا
ختميدونکى نعمتونه د هغه په نظر کېنې د ماشى برابر هم نه وي.

حديث نمبر: ۸۰۰ *

هغه صحابى کوم چې يو مونځ هم نه

دے کړے او جنتي دے؟

عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي النَّبِيتِ قَبِيلٍ مِنْ

الْأَنْصَارِ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَقَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ فَقَالَ النَّبِيُّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: عَمِلَ هَذَا يَسِيرًا وَأُجِرَ
كَثِيرًا

(صحيح المسلم، باب ثبوت الجنة للشهيد، ج: ۲، ص: ۱۳۸ قدسي)

ترجمہ: حضرت براء رضی اللہ تعالیٰ عنہ
فرمائی، چې د انصارو د خاندان بنی نبيت يو
سړے حاضر شو، اور وى وئيل "أشهد أن لا
إله إلا الله و أنتك عبده و رسوله" بيا وړاندې
شو او جنگ کېنې شهيد شو. نو نبی اکرم
صلی اللہ علیہ وسلم ارشاد وفرمائيلو چې
عمل خو يې ډير کم وکړو خو ثواب ډير
زيات ورکړے شو.

فائده: عمرو بن ثابت رضی اللہ عنہ، کوم چې د اَصِيْرَم په
لقب سره مشهور وو. هميشه د اسلام نه منحرف وو. د اُحد په
ورځ ئی اسلام په زړه کېنې راكوز شو او توره ئی واخسته او ميدان
ته اووتو او د کافرانو په ډله کېنې دننه شو تردى چې زخمى شو او
راپريوتو. خلقو چې وليدو نو تعجب سره ئی تپوس وکړو چې اے
اصيرم! څه څيز ته جنگ طرف ته راوئيلې، د اسلام رغبت يا قوی

غیرت او حمیت، اُصیرم^{۱۳} جواب ورکړو "بَلْ رَغَبْتُ فِي الْإِسْلَامِ فَأَمْنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
فَأَسْلَمْتُ وَأَخَذْتُ سَبِيلِي وَقَاتَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَصَابَتْنِي مَأْصَاتِي" بلکه د
اسلام رغبت د وځي نه ما ایمان راوړو په الله تعالی او د هغه په رسول
باندی او مسلمان شوم او توره ی راواخسته او رسول الله صلی الله علیه
وسلم سره ی د رسول الله صلی الله علیه وسلم دښمنانو سره قتال وکړو.
تردی چې ماته دا زخمونه راوړسیدل. دا خبره ئی ختمه کړه او په خپله هم
شهید شو. رضی الله عنه.

إِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

هغه په تحقیق سره د اهل جنت نه دے.

دا دے هغه مبارک صحابی رضی الله عنه د کوم په باره کښی به
چې حضرت ابوهریره رضی الله عنه د خپلو شاگردانو نه تپوس کولو چې
هغه څوک دے کوم چې یو مونځ هم نه دے کړے اور جنتی دے؟ بیا به
ئی د دی صحابی نوم اخستو یعنی عمرو بن ثابت رضی الله تعالی عنه.

حدیث نمبر: ۹۰۰۰*

د الله تعالی په لاره کښی څوک؟

"عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ عَنِ الرَّجُلِ يُقَاتِلُ شَجَاعَةً وَيُقَاتِلُ حِمِيَّةً وَيُقَاتِلُ
رِيَاءً أَيْ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ: مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ فِي الْعُلْيَا فَهُوَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ"

(صحيح المسلم، باب من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا ... ج: 2)

ص: 140 قدیمی)

ترجمه: حضرت ابو موسی اشعری رضی الله
تعالی عنه فرمائی، چې د رسول الله صلی الله
علیه وسلم نه د هغه سړی په باره کښی
تپوس وکړے شو کوم چې د بهادری خودلو
دپاره جنگیږی یا د خپل قوم او خاندان
عزت د وځي جنگیږی یا د خودنی دپاره، په
دوی کښی به څوک د الله په لاره کښی
شمارلے کیږی؟ نو رسول الله صلی الله علیه
وسلم وفرمائیل څوک چې د دی دپاره
وجنگیږی چې د الله تعالی کلمه دی وچته
شی هغه د الله تعالی په لاره کښی دے.

فائده: نیت د اعمالو روح دے. د دی وځي په نیت باندی
ثواب مرتب کیږی. که نیت صفا وی نو د ثواب تله به درنه (وزن
والا) وی او خدائی دی نه کړی که په نیت کښی څه خرابوالے
وی نو د ثواب په ځائی به نیول وی.

حدیث نمبر: ۱۰۰۰*

د شہادت ریستونے طلب کونکے بہ د

شہید بہ مرتبہ باندی وی

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا أُعْطِيَهَا وَلَوْ لَمْ تُصِبْهُ وَفِي رِوَايَةٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ..

(مسلم: باب استحباب طلب الشهادة في سبيل الله، ج: 2، ص: 141 قدیمی)

ترجمہ: حضرت انس بن مالک رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و فرمائیل کوم سرے چې ریستونی زہ سرہ د شہادت طلب کونکے وی نو ہغہ تہ د شہادت ثواب ورکولے کبریٰ، اگرچہ کہ ہغہ تہ شہادت نصیب نہ شی، او بہ یو روایت کنبی راخی چې اللہ تعالیٰ ہغہ د شہید مرتبی تہ رسوی، اگر کہ بہ خپلہ بسترہ مړ شی۔

فائدہ: شرعی لحاظ سرہ د شہادت ارمان لرل پہ اصل کنبی د رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم د تابعداری نوم دے، کہ څوک مؤمن داسی وی چې ہغہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سرہ د مینی دعوہ

کونکے وی او بہ عملی ژوند کنبی جہاد سرہ نفرت ساتی یا ورته سپک نظر سرہ کوری نو داسی مسلمان تہ پہ خپل ایمان ویریدل پکار دی۔

حدیث نمبر: ۱۱۰۰*

شہید خپل عزت لیدوسرہ یوخل بیا دنیا تہ د تلو اولس (10) گرتہ د شہید کیدو

ارمان

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنْ لَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ غَيْرُ الشَّهِيدِ فَإِنَّهُ يَتَمَتَّى أَنْ يَرْجِعَ فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا يَرَى مِنَ الْكَرَامَةِ.

(صحيح البخاري، باب تمنى المجاهد أن يرجع إلى

الدنيا، ج: 1، ص: 395 صحيح مسلم باب فضل الشهادة في سبيل الله

تعالی، ج: 2، ص: 134 قدیمی)

ترجمہ: حضرت انس رضی اللہ تعالیٰ عنہ د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نہ روایت کوی چې نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم و فرمائیل یوگس هم داسی نشته چې جنت

ته ننوتلو نه وروستو بيا دنيا ته واپس تلل وغواړي،
اگر که د زمکې ټول څيزونه هغه ته ملاؤ شي، خو
شهيد چې کله خپل عزت او اکرام اووينی نو
خواهش به کوي چې واپس شي او لس ځله بيا (د
الله تعالی په لاره کښي) شهيد کړي شي.

حديث نمبر: ۱۲۰۰ *

د الله تعالی په لاره کښي د سحر يا ماښام
بدله

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
لَعْدُوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.
(صحيح البخاري، باب الغلوة والروحة في سبيل الله... ج: 1، ص: 392 قديمي)
صحيح مسلم، باب الغلوة والروحة في سبيل الله... ج: 2، ص: 134 قديمي)

ترجمه: حضرت انس رضي الله تعالى عنه فرمائي چې
رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمائيل چې د الله
تعالی په لاره (جهاد) کښي وتل د دنيا او په دنيا
کښي چې څه دی د ټولو نه بهتر دی.

فائده: علامه نووي رحمه الله په شرح مسلم کښي د دی حديث
لاندی ليکلی دی چې د سحر نه واخله زوال پوري تلو ته "عدوة" او

زوال نه واخله د ورځي ختمیدو پوري ته "روحة" وائی. د حديث
شریف مطلب دا شو چې که انسان د ټولي دنيا او د هغی د نعمتونو
مالک جوړ شي، نو بيا هم د مجاهد د يو سحر يا ماښام ثواب د دی
نه بهتر دے، ځکه چې د دنيا ټول نعمتونه په هر حال کښي فانی
دی او د مجاهد ثواب خو ابدی دے.

حديث نمبر: ۱۳۰۰ *

د شعبه نفاق مرگ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهٖ نَفْسُهُ
مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ.

(صحيح المسلم، باب ذم من مات ولم يغز، ج: 2، ص: 141)

قديمي

ترجمه: حضرت ابوهريره رضي الله تعالى عنه
فرمائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم
وفرمائيل چې کوم سړی مړ شي او جهاد
ونه کړی او د جهاد کولو ئي په زړه کښي
اراده هم نه وي نو د هغه مرگ به د نفاق په
يو شعبه باندی وي.

فائده: الله اکبر! خومره سخت وعید دے د جہاد نہ کونکو دپاره؛
خصوصاً د هغه خلقو دپاره کوم چې جهاد کول خو پریکده بلکه د جهاد په
بدنامولو کښی شپه او ورځ مصروفه وی؛ د سوچ او فکر کولو مقام دے!
حدیث نمبر: ۱۴۰۰*

کوم یو عمل به د مرگ نه پس جاری

وی؟

عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: رَبَاطُ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ خَيْرٌ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَقِيَامِ يَوْمٍ
مَا تَجْزِي عَلَيْهِ عَمَلُهُ الَّذِي كَانَ يَعْمَلُهُ وَأَجْرِي عَلَيْهِ
رِزْقُهُ وَأَمِنْ الْفِتَانِ.

(صحیح المسلم، باب فضل الرباط فی سبیل الله عزوجل، ج: ۲، ص: ۱۴۲ قدیمی)

ترجمه: حضرت سلمان رضی الله تعالی عنه فرمائی
چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه واوړیدل
چې هغوی صلی الله علیه وسلم وفرمائیل چې د الله
تعالی په لاره کښی یوه ورځ او یوه شپه خوکنی
(خوکیداری) کول د پوره میاشتی روژی نیولو او
عبادت کولو نه افضل دی؛ او که مړ شی نو د هغه
هم هغه عمل به جاری وی کوم چې به ئی کولو او د

هغه رزق به جاری کړے شی او د قبر د فتنی
نه به محفوظ وی.

فائده: په یو روایت کښی دی چې صحابه کرامو عرض
وکړو چې شهید ته ولی د قبر د عذاب نه خلاصه ملاوېږی؟ نو
نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل چې د تورو کړزار او پرځه
کافی شوه د قبر د عذاب نه.

فایده: یعنی په مجاهد باندی دوه وېرې نه شي جمع کیدے
، چې په میدان جهاد کښی پري د جهاد په وخت کومه یره تیره
شوي ده پس د هغوي په برکت سره د قبر سوال جواب او عذاب نه
محفوظ ساتلے شی.

حدیث نمبر: ۱۵۰۰*

د مجاهدیونو د ښځو حرمت (عزت او

احترام)

عَنْ سَلْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حُرْمَةُ نِسَاءِ الْمُجَاهِدِينَ
عَلَى الْقَاعِدِينَ كَحُرْمَةِ أُمَّهَاتِهِمْ وَمَا مِنْ رَجُلٍ مِنَ
الْقَاعِدِينَ يَخْلُفُ رَجُلًا مِنَ الْمُجَاهِدِينَ فِي أَهْلِهِ
فَيَخُونُهُ فِيهِمْ إِلَّا وَقَفَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَأْخُذُ

مِنْ عَمَلِهِ مَا شَاءَ فَمَا ظَنُّكُمْ.

(صحيح المسلم، باب حرمة نساء المجاهدين، ج 2، ص: 138 تذييلي)

ترجمه: حضرت بریده رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی
چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و فرمائیل د
مجاهدینو د ښځو حرمت (عزت او خیال ساتل، په
کورونو کښی وسیدونکو باندی داسی دې) لکه
څنگه چې د هغوی د میاندو حرمت او کوم سرپه
هم چې په کورونو کښی پاتی کیدونکی د چا
مجاهد د کوروالا خبر اخلي، او بیا په هغی کښی
خیانت وکړی نو هغه به د قیامت په ورځ اودرولې
کیرې او مجاهد به د هغه د عمل نه چې څه غواړی
اخلي به تری، نو اوس ستاسو څه خیال دے.

فائده: مطلب دا دے. چې یو مجاهد کله جهاد ته ځي نو دخپل
کور او اهل و عیال ذمه داري چاته اوسپاري او بیا دغه گس د مجاهد
کوروالو سره خیانت (زنا وغیره) او کړي نو دغه خیانت کونکے به د
قیامت په ورځ مجاهد ته اودرولې شي او مجاهد ته به اووئیلے شي چې
دي گس ستا کوروالو سره خیانت کړے دے. اوس د دة د اعمالو نه
سومره چې ستا خوښه وي واخله، نبي عليه الصلاة والسلام فرمائي چې
ستاسو څه خیال دے؟ مطلب دا دے چې دغه مجاهد به دي خانت کړ

ته څه پري دي؟ نه بلکل به پري نه دي بلکه هر څه به تري واخلي
نو لهذا د مجاهد د کورنۍ سره د خیانت نه ځان بچ ساتل پکار
دي.

حدیث نمبر: ۱۶۰۰۰ *

جهاد ته د تلونکی والا د نیم
ثواب په اندازه مستحق څوک؟
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَى بَنِي لَحْيَانَ لِيُخْرِجُوا مِنْ كُلِّ
رَجُلَيْنِ رَجُلًا ثُمَّ قَالَ لِلْقَائِدِ: أَيُّكُمْ خَلَفَ
الْخَارِجَ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ بِخَيْرٍ كَانَ لَهُ مِثْلُ نَصْفِ أَجْرِ
الْخَارِجِ.

(رواه المسلم، باب فضل إعانة الغازي في سبيل الله... ج 2،

ص: 138 تذييلي، سنن أبي داود، باب ما يجزي من الغزو، ج 1، ص: 362

رحمانيه)

ترجمه: حضرت ابو سعيد خدری رضی اللہ
تعالیٰ عنہ فرمائی چې رسول اللہ صلی اللہ
علیه وسلم بنی لحیان طرف ته یو لښکر
روان کړو او وی فرمائیل، په هر دوو سړو

کښی به یو سره ووځی، بیا پاتی کسانو ته ئی وږمایل، په تاسو کښی چې څوک هم د تلونکی د کور والا څه طریقې سره خبر اخلی، نو هغه ته به جهاد ته د تلونکی د نیم ثواب په اندازه اجر ملاوېږی.

حدیث نمبر: ۱۷۰۰ *

د قوت نه تیراندازی مراد ده

عن عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (الأنفال: ۱۶) أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمِيَّ أَلَا إِنَّ الْقُوَّةَ الرَّمِيَّ

(صحيح المسلم، باب فجل الرمي والحث عليه... ج: ۲، ص: ۱۴۳ تديمی)

ترجمه: حضرت عقبه بن عامر رضی الله تعالی عنه فرمائی چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه واوړیدل، هغوی صلی الله علیه وسلم په منبر باندی فرمائیل " وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ " د قوت نه تیراندازی مراد ده، د قوت نه تیراندازی مراد ده، د قوت نه تیراندازی مراد ده.

فائده: د دې حدیث مطلب دا دے چی الله تعالی په قرآن پاك کښي فرمائي چي د کافرانو خلاف د خپل وس مطابق قوت تيار کړي، نو په قرآن پاك کښي د قوت څه معني ده؟ نو په دي حدیث مبارك کښي نبي کریم صلی الله علیه وسلم او فرمایل چي د قوت نه مراد تیراندازی يعني د غشو د وښتو چل زده کول دي او مفسرين فرمائي چي د هروخت هر قسم اسلحي د خپل وس مطابق د کافرانو خلاف د هغوي د جنگ د پاره تيارول په مسلمانانو باندي فرض دي.

نوت: بعضي خلق چي دا وايي چي د قوت نه مراد صرف د جنگ آلات، نه دي بلکه مطلب دا دے چي کافرانو سره مقابله په دُنیاوي ترقی او جدید تعلیم وغیره کښي اوکړی او بعض علم ته منسوب خلق چي دا وايي چي د قوت نه مراد علم دے لهذا علم حاصل کړي او په علم سره به کافران یروو، نو دا دواړه خبري بالکل غلط دي، بلکه تمامو مفسرينو دي آیت لاندې ليکلي دي چي مراد د قوت نه هر هغه شے دے چی د کافرانو په خلاف په جنگ کښي پکار راځي، چي کوم شے کافر خلاف په جنگ کښي پکار نه راځي نو هغه بالکل مراد نه دے. او دا خبره په هغه چا پټه نه ده چا چي د تفاسيرو مطالعه کړي وي.

حديث نمبر : ۱۸*

جهاد به هميشه جارى وى
عن عمران بن حصين قال: قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم: لا تزال طائفة من أمتي يُقاتلون على الحق
ظاهرين على من آوَاهُم حتى يُقاتل آخرُهُم المسيح
الدجال.

(سنن ابى داؤد، باب فى دوام الجهاد، ج: 10، ص: 358 رحمانيه)

ترجمه: حضرت عمران بن حصين رضى الله تعالى
عنه فرمائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم
وفرمايل چې زما د امت يوه ډله به هميشه د پاره
په حق باندې خپل دشمن سره جنگ کوى او په
خپلو مخالفينو به غالب وى تردى چې د هغوى
آخري ډله به دجال سره جنگ کوى.

حديث نمبر : ۱۹*

د دى امت سياحت (سيل) د الله تعالى په
لاره کښى جهاد کول دى.
عن أبي أمامة أن رجلاً قال: يا رسول الله ائذن لي في

السياحة قال النبي صلى الله عليه وسلم: إن
سياحة أمتي الجهاد في سبيل الله تعالى.

(سنن ابى داؤد، باب فى النهى عن السياحة، ج: 10، ص: 258 رحمانيه)

ترجمه: حضرت ابو امامه رضى الله تعالى عنه
فرمائي چې يو سړى عرض وکړو چې يا
رسول الله صلى الله عليه وسلم ماته د
سياحت (سيل) اجازت راکړئ، نبى اکرم
صلى الله عليه وسلم ارشاد وفرمائيلو، زما د
امت سياحت (سيل) د الله تعالى په لاره کښى
جهاد کول دى.

حديث نمبر : ۲۰*

د خاندان اویا (70) کسانو په

حق کښى د شهيد شفاعت
عن عمران بن عتبة الدماري قال: دخلنا على أمير
الدرداء ونحن أيتام فقالت: أبشروا فإني سمعت
أبا الدرداء يقول: قال رسول الله صلى الله عليه
وسلم: يشفع الشهيد في سبعين من أهل بيته.
(سنن ابى داؤد، باب فى الشهيد يشفع، ج: 10، ص: 264 رحمانيه)

فرمائي ڇي رسول الله صلي الله عليه وسلم
و فرمائيل دوه دعاگاني نه شي رد ڪولے، يائي
دا و فرمائيل ڇي دوه دعاگاني ويري ڪم رد
ڪولے شي، يو د اذان (بانگ) په وخت
ڪنبي (د اذان نه وروستو) دويم په جنگ
ڪنبي ڇي ڪله دواړه ڊلي يو بل سر په جنگ
شي، او په يو روايت ڪنبي دي ڇي د باران
په وخت ڪنبي هم.

حديث نمبر: ۳۲۲ *

دوه بد خصلتون نه (عادتون نه)

عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مَرَوَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ
يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: شَرُّ مَا فِي رَجُلٍ مُشِيحٌ هَالِحٌ وَجَبِينٌ خَالِحٌ.

(سنن ابی داؤد، باب فی الجرأ و الرجین حدیث 251 جلد 1 صفحہ 362)

(مکيه، رحمانيه)

ترجمہ: د حضرت ابو ہریرہ رضی اللہ تعالیٰ
عنه نہ روایت دے ڇي ما د رسول اللہ صلی
اللہ علیہ وسلم نہ واؤریدل ڇي هغوی صلی

ترجمہ: نمران بن عتبہ الذماری رضی اللہ تعالیٰ عنه
فرمائي ڇي: 'موربه' د حضرت ام دراء رضی اللہ عنہما
په خدمت ڪنبي حاضر شو او موربه ڀيتمانان وړ.
هغوی و فرمائيل ڇي تاسو خوشحاله شي، ما د
ابودراء رضی اللہ عنه نه اوریدلی دي، هغوی به
فرمائيل ڇي رسول الله صلي الله عليه وسلم ارشاد
فرمالي دے ڇي د شهيد شفاعت به د هغه د
خاندان اوريا ڪسانو ڏياره قبلولے شي.

فائدہ: مطلب دا وړو ڇي ڏځه ڀيتمانو پلاران شهيدان شوي وړو

هغوي ته بي تسلي وړ ڪړه ڇي خفه کيکي مه، ستاسو پلاران به ستاسو
شفارس کوي.

حديث نمبر: ۳۲۱ *

دوه دعاگاني نه شي رد ڪيدے

عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: بُنْتَانِي لَا تُرَدَّانِ أَوْ قَلْبَانِ تُرَدَّانِ اللَّهُ عِنْدَ الْقِتَاءِ
وَعِنْدَ النَّبَاسِ جِدِينَ يُلْعِمُهُمْ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَفِي رَوَايَةٍ وَوَقْتُ

النَّظَرِ

(سنن ابی داؤد، باب الدعاء عند القتال، جلد 1 صفحہ 367، مکيه، رحمانيه)

ترجمہ: حضرت سهل بن سعد رضی اللہ تعالیٰ عنه

الله عليه وسلم به فرمائيل، په سرې کښې دوه بد خصلتونه دي، يو شومتوب او دويم ويره. (يعني چې جهاد د مرګ د ټيري د وجې نه کوي)

حديث نمبر: ۲۳...*

د مال، ځان او ژني په ذريعي سره

جهاد

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ.

(سنن ابی داؤد، باب کراهية ترك الغزو، حديث، 2504 جلد 1 صفحه 251 مکتبه رحمانيه)

ترجمه: حضرت انس رضي الله تعالى عنه فرمائي چې نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمائيل، مشرکانو سره جهاد وکړي د خپلو مالونو په ذريعي سره، د خپلو ځانونو په ذريعي سره، او د خپلو ژبو په ذريعي سره.

حديث نمبر: ۲۴...*

د قيامت نه وړاندې هلاکت او په مصيبت

کښې د مبتلا کيدو وجه

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ لَمْ يَغْزُ أَوْ يُجَاهِدْ غَايَةً أَوْ يُخْلِفَ غَايَةً فِي أَهْلِهِ يُخَيَّرَ أَصَابَهُ اللَّهُ بِقَارِعَةٍ قَالَ: يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ فِي حَدِيثِهِ: قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(سنن ابی داؤد، باب کراهية ترك الغزو، حديث، 2503 جلد

نمبر 1 صفحه 361 مکتبه رحمانيه)

ترجمه: حضرت ابوامامه رضي الله تعالى عنه فرمائي چې نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمائيل چا چې جهاد ونه کړو يا د جهاد په تياري کښې ئې د مجاهدينو مدد ونه کړو يا د مجاهد په غير موجودګۍ کښې ئې د هغه د کور والو خبر وانخستو، نو الله تعالى به ده ګس د قيامت نه وړاندې په هلاکت او مصيبت کښې مبتلا کوي.

حديث نمبر: ۲۵...*

د درې کسانو ذمه واري په الله

تعالی باندې ده.

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمْ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: رَجُلٌ خَرَجَ غَارِيًّا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يَتَوَقَّاهُ فَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرُدَّهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ وَغَنِيمَةٍ وَرَجُلٌ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ حَتَّى يَتَوَقَّاهُ فَيُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرُدَّهُ بِمَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ وَغَنِيمَةٍ وَرَجُلٌ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلَامٍ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

(سنن أبي داود باسناد، جلد 1 صفحہ 359 حدیث 2494، مکتبہ رحمانیہ)

ترجمہ: حضرت ابو امامہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل چې د دریو کسانو ذمه واری په الله تعالی باندی ده، رومبے هغه سرے کوم چې د الله تعالی په لاره کنبی جهاد او قتال دپاره اووتو، نو د هغه ذمه واری په الله تعالی باندی ده تردی چې هغه وفات کړی او په جنت کنبی ئی داخل کړی. یا ثواب او غنیمت حاصلولو سره ئی واپس کړی، دویم هغه کوم چې مسجد طرف ته لاړو نو په الله تعالی د هغه ذمه واری ده چې هغه ته مرگ ورکولو سره هغه په جنت کنبی داخل کړی یا ئی ثواب او غنیمت سره واپس

کړی، دریم هغه سرے کوم چې سلام سره کور ته داخل شو نو د هغه ذمه واری هم په الله تعالی باندی ده. (یعنی چې جنت ته به یی داخلوي)

حدیث نمبر: ۲۶۰۰۰ *

د جهاد نه واپسی هم د جهاد په

شان ده

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ ابْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَفْلَةٌ كَغَزْوَةٍ.

(سنن أبي داود، باب فضل القفل في الغزو حديث 2487)

صفحه 358 جلد 1 مکتبہ رحمانیہ)

ترجمہ: حضرت عبداللہ بن عمرو رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی چې نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل (چې د جهاد نه) واپسی هم د جهاد په شان ده.

فائده: علامه خطابی رحمہ اللہ د دی حدیث یو مطلب دا بیان کړے دے چې چونکه مجاهد یو لوئی نیکی کولو نه پس واپس راخی ددی وجی د هغه د واپسی اجر او ثواب هم هغه هم

وی کوم چې جهاد او فتال ته د تلو ثواب وی.

حدیث نمبر: ۲۷۰۰۰ *

تیراندازی (غشی ویشتل) ازده کولو نه

پس د پریځودو گناه

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ عَلِمَ الرَّمْيَ ثُمَّ تَرَكَهُ فَلَيْسَ مِنَّا أَوْ قَدْ عَصَى.

(صحیح مسلم جلد 2 صفحه 152 حدیث 4949 مکتبه رحمانیه)

ترجمه: حضرت عقبه بن عامر رضی الله عنه فرمائی چې
نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل څوک چې تیر
ویشتل ازده کړی بیا ئې پریکدی هغه زموږ نه نه دے
یا دا ئې وفرمائیل چې هغه گناهکار دے. (نافرماني يي
اوکړه)

فائده: او یو روایت کښي دي چې د نعمت ناشکری اوکړه. امام
قرطبي رحمه الله په خپل تفسیر کښي فرمائی چې د جهاد تربیت فرض
عین وی چې کله جهاد فرض عین وی، او کله چې جهاد فرض کفایه وی
نو تربیت او تریننک (Traning) هم فرض کفایه وی. (تفسیر قرطبي)

حدیث نمبر: ۲۸۰۰۰ *

د نښي مشق د نه پریځودو وصیت

"عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَتُفْتَحُ عَلَيْكُمْ أَرْضُونَ
وَيَكْفِيكُمْ اللَّهُ فَلَا يَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يُلْهَوْ
بِأَسْهُهِ."

(مسلم جلد 2 صفحه 152 حدیث 4947 مکتبه رحمانیه)

ترجمه: حضرت عقبه بن عامر رضی الله تعالی
عنه فرمائی چې ما د رسول الله صلی الله
عليه وسلم نه واوړیدل، چې هغوی صلی الله
عليه وسلم وفرمائیل چې نزدی به ستاسو په
لاسونو باندی څو ملکونه فتح کيږي، او الله
تعالی به ستاسو د پاره کافی شی، نو د دی وجی
نه دي تاسو کښي دی څوک د خپل تیر لوبه
یعنی د نښي مشق نه پریږدی.

فائده: یعنی که اسلام او مسلمانان غالب هم شي بیا هم تیراندازی
د دي وجي مه پریږدی چې اوس خو هسي هم اسلام غالب دے.

حدیث نمبر: ۲۹۰۰۰ *

د معذور د پاره په زړه کښي د

جهاد جذبه ساتلو باندی ثواب

"عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ: إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لِرَجَالًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا قَطَعْتُمْ وَاذِيًّا إِلَّا كَأَنَّهُمْ مَعَكُمْ حَبَسَهُمُ الْهَرَضُ. وَفِي حَدِيثٍ وَكَيْعٍ أَهْلًا شَرَكُواكُمْ فِي الْأَجْرِ."

(رواه المسلم جلد 2 صفحہ 150 حدیث 4932 مکتبہ رحمانیہ)

ترجمہ: حضرت جابر رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی مونہ پہ یو جہاد کنبی نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم سرہ یو خائی وو، هغوی صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل پہ مدینہ کنبی خہ خلق داسی هم دی چې تاسو چرته سفر کوی او کومه وادی باندی تیریکئی، هغوی تاسو سرہ دی، خو مرض هغوی ایسار کړی دی، د وکیع روایت کنبی دی چې هغوی په ثواب کنبی تاسو سرہ شریک دی.

فائده: چونکه هغوی معذوره وو او په زړه کنبی ئی د جہاد مضبوطه اراده لرله، د دی وجی هغوی سرہ د هغوی د نیتونو مطابق معامله وکړه شوه.

حدیث نمبر: ۳۰۰۰۰ *

د نیکی کونکی برابر ثواب ملاویدو

والا عمل

"عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي أَبْدَعُ فِي فَأَحْمِلْنِي فَقَالَ: مَا عِنْدِي فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَذُلُّهُ عَلَى مَنْ يَحْمِلُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ."

(رواه المسلم جلد 2 صفحہ 146 حدیث 4899 مکتبہ رحمانیہ)

ترجمہ: حضرت ابو مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی چې یو سرے رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ته راغلو او عرض ئی وکړو یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم زما خناور مړ شو اس زما مدد وکړی، (یعنی د جہاد د پاره سوارلی راکړی) نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل ما سرہ سورلی نشته، یو سری عرض وکړو یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم زه به ده ته هغه سرے وښایم کوم چې به ده ته (د جہاد د پاره) سورلی ورکړی، نبی

اکرم صلی اللہ علیہ وسلم و فرمائیل خوک چي د
نیکی لاره و بنائی، هغه ته د نیکی کونکی برابر
ثواب ملاویری.

فائده: یعنی اگر که تا سوارلی ورنه کره بلکه هغه چا ورکره کوم
چي تا ورته خودله وو، لیکن ستاهم داسي اجر او ثواب اوشولکه چي
تا ورته ورکړي وي.

حدیث نمبر: ۳۱*

د الله تعالى په لاره (جهاد) کښی د یوی ورځی روژی

نیولو ثواب

"عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا."

(رواه البخاري، باب فضل الصوم في سبيل الله، جلد 1، صفحه 504، حديث

2840، مكتبة رحمانية)

ترجمه: حضرت ابو سعيد خدری رضی اللہ تعالیٰ عنہ
فرمائی چې ما د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم نه
واړیدل، هغوی صلی اللہ علیہ وسلم به فرمائیل
چي کوم سر په د الله تعالیٰ په لاره (جهاد) کښی یوه

ورځ روژه ونیسی نو الله تعالیٰ به هغه د
جهنم نه د اویا (۷۰) کالو په فاصله باندی لری
کړی.

حدیث نمبر: ۳۲*

د شهید شپږ انعامونه

"عَنْ قَيْسِ الْجَذَامِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ يُعْطَى الشَّهِيدُ سِتًّا خِصَالٍ عِنْدَ أَوَّلِ قَطْرَةٍ
مِنْ دَمِهِ يُكَفَّرُ عَنْهُ كُلُّ خَطِيئَةٍ وَيُرَى مَقْعَدُهُ مِنَ
الْجَنَّةِ وَيُرَوِّجُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَيُؤْتَمَنُ مِنَ الْفَزَعِ
الْأَكْبَرِ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَيُحَلَّى حُلَّةَ الْإِيمَانِ"

(رواه احمد باسناد جيد، ج: 7، ص: 317 بيروت)

ترجمه: حضرت قيس جذامي رضي الله تعالى
عنه فرمائی چې نبی کریم صلی اللہ علیہ
وسلم و فرمائیل شهید ته شپږ
خصلتونه (انعامونه) ورکولے کيږي (1) د
ویني ورومې څاڅکې غورځیدو وخت
کښی د هغه ټول گناهونه معاف کولے
شي (۲) او په جنت کښی د هغه ځائی هغه ته

خود لے کیری (۳) حور عین سره د هغه نکاح کولے کیری (۴) د لوی کهرهت (د قیامت سخت حالتونو) نه محفوظ ساتلے شی (۵) د قبر د عذاب نه محفوظ ساتلے شی (۶) هغه ته د ایمان جوړه اچولے کیری.

حدیث نمبر: ۳۳*

شهیدان به د انبیاء نه صرف په درجه

نبوت کښی کم وی

عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْقَتْلُ ثَلَاثَةٌ: رَجُلٌ مُؤْمِنٌ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَهُمْ حَتَّى يُقْتَلَ فَذَلِكَ الشَّهِيدُ الْمُسْتَحَقُّ فِي خَيْمَةِ اللَّهِ تَحْتَ عَرْشِهِ لَا يَفْضُلُهُ النَّبِيُّونَ إِلَّا بِدَرَجَةِ التُّبُّوَّةِ وَرَجُلٌ مُؤْمِنٌ قَرَفَ عَلَى نَفْسِهِ مِنَ الذُّنُوبِ وَالْخَطَايَا جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ حَتَّى يُقْتَلَ فَمُصْصَةٌ مَحْتِ ذُنُوبُهُ وَخَطَايَاهُ إِنَّ السَّيْفَ مَحَاءُ الْخَطَايَا وَأُدْخِلَ مِنْ أَيْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَ فَإِنَّ لَهَا أَمْتَانِيَّةَ أَبْوَابٍ وَلِحَبَّتِمْ سَبْعَةَ

أَبْوَابٍ وَبَعْضُهَا أَسْفَلُ مِنْ بَعْضٍ وَرَجُلٌ مُتَأَفِّقٌ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ حَتَّى إِذَا لَقِيَ الْعَدُوَّ قَاتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى يُقْتَلَ فَإِنَّ ذَلِكَ فِي النَّارِ السَّيْفُ لَا يَمْحُو النَّفَاقَ.

(رواه احمد باسناد جيد، صفحه 282 جلد 7، دار الكتب العلمية بيروت)

(لبنان)

ترجمه: حضرت عتبه بن عبد السلمي رضی الله تعالی عنه فرمائی چې رسول کریم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل کوم خلق چې په جهاد کښی وژلے کیری، هغه په دری قسمه دی، یو خو هغه کامل مؤمن کوم چې د الله تعالی په لاره کښی د خپل ځان او مال په ذریعې سره جهاد وکړو چې کله ئی دښمن سره مخامختیا (مقابله) وشوه (نو هغه پوره بهادری او زړه وړتیا سره) وجنگیدو نردی چې شهید کړے شو دا هغه شهید دے کوم چې جهاد مشقونو او تکلیفونو باندی د صبر کولو په ازمینست کښی مبتلا کړے شو دا شهید به په آخرت کښی د الله تعالی د عرش

لاندی خیمه کښی وی (یعنی د الله تعالی ډیر نږدیکت او د هغه وړاندی به ورته خاص درجه حاصله وی) او انبیاء به تری نه صرف د نبوت په درجه کښی زیات وی، او دویم سره هغه مؤمن دے چې هغه په خپل نفس باندی گناه خلط کړې وی (د نیک او بد دواړه قسمه عملونه ئی کړی وی) نو هغه د خپل ځان او مال په ذریعی سره د الله تعالی په لاره کښی جهاد وکړو او چې کله دښمن ته مخامخ شو نو پوره بهادری او زړه ورتیا سره وجنکیدو تردی چې اووژلے شو د هغه گناهونه او خطاکانی معاف کړے شوی یقیناً توره د خطاکانو ډیره زیاته وړانؤنکی ده هغه شهید دے په کومه دروازه چې غواړی جنت ته به داخلولے شی او دریم سره منافق دے چې (اگرچه) هغه هم د خپل ځان او خپل مال په ذریعی سره (ظاهراً) جهاد وکړو او چې کله دښمن ته هغه مخامخ شو نو څه وجنکیدو تردی چې اووژلے شو دا سره به دوزخ ته ځی ځکه چې توره نفاق نه وړانوی.

حدیث نمبر: ۳۴ *

کوم یو شهید د ټولو نه افضل دے؟
 "عَنْ نَعِيمِ بْنِ هَمَّارٍ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الشُّهَدَاءِ أَفْضَلُ قَالَ: الَّذِينَ إِنْ يُلْقَوْا فِي الصَّفِّ لَا يَلْفِتُونَ وُجُوهَهُمْ حَتَّى يُقْتَلُوا أَوْ لَيْكَ يَتَلَبَّطُونَ فِي الْغُرَفِ الْعُلَى مِنَ الْجَنَّةِ وَيَضْحَكُ إِلَيْهِمْ رَبُّكَ وَإِذَا ضُحِكَ رَبُّكَ إِلَى عَبْدٍ فِي الدُّنْيَا فَلَا حِسَابَ عَلَيْهِ"

(رواه أحمد، صفحه 256 جلد 9 بیروت)

ترجمه: حضرت نعیم بن ہمار غطفانی رضی الله تعالی عنہ نه روایت دے چې یو سړی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه تپوس وکړو چې کوم یو شهید د ټولو نه افضل دے؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل کوم چې که د جنگ میدان کښی د دښمن مخی ته اورسپړی نو ترهغه وخت پوری خپل مخ نه اړوی ترکومی چې شهید نه شی دا خلق به د جنت په بالاخانو کښی پاتی کیږی او د

هغوی رب هغوی ته کتو سره مُسکي کيږي او چې کله ستا رب په دنيا کښي چا بنده ته وگوري او مُسکي شي نو پوهه شه چې د هغه به هيڅ حساب نه کيږي. (يعني بغير حساب نه به جنت ته ځي)

حديث نمبر: ۳۵*

شهيد په جنت الفردوس کښي
 "عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ: أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتُ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنْ مِيٍّ فَإِنْ يَكُنْ فِي الْجَنَّةِ أَصِيرٌ وَأَحْتَسِبُ وَإِنْ تَكُنِ الْأُخْرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ: وَيْحَكَ أَوْ هَبْلَيْتِ أَوْ جَنَّةٌ وَاحِدَةٌ هِيَ إِنَّهَا جَنَانٌ كَبِيرَةٌ وَإِنَّهُ لَفِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ."

(صحيح البخاري، باب فضل من شهد بدرًا جلد 2 صفحه 41 مکتبه رحمانيه)

ترجمه: حضرت انس رضی الله تعالی عنه فرمائي چې حارثه په جنگ بدر کښي شهيد شو او هغه کم عمره وو د هغوی والده د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښي حاضره شوه او عرض ئي وکړو يا رسول الله صلی الله علیه وسلم تاسو ته

معلومه ده چې د حارثه درجه زما په زړه کښي څه ده (يعني ډير زيات راباندي کران دے او ډيره مينه او محبت مي دے ورسره) که هغه په جنت کښي وي نو زه به صبر کوم، او که بل ځائي کښي وي نو تاسو صلی الله علیه وسلم به گوري چې زه څه کوم (يعني گروان به اوشلوم او په چغو چغو به او جارم) نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائيل چې افسوس آيا ته پوره شوی ئي؟ آيا جنت صرف يو دے؟ جنتونه خو ډير دي او هغه به په جنت الفردوس کښي وي.

حديث نمبر: ۳۶*

د يو اوښي په بدله کښي اوو (700) سوه اوښي

"عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ بِثَاقَةٍ مَخْطُومَةٍ فَقَالَ: هَذِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُ مِائَةِ ثَاقَةٍ كُلُّهَا مَخْطُومَةٌ."

(صحيح مسلم، باب فضل الصدقة في سبيل الله تعالى وتضعفها جلد 2 صفحه 146)

ترجمہ: حضرت ابو مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہ نہ روایت دے، فرمائی چې یو سړی یو اوښه (واگو) پری سره راوسته او وی وئیل دا د الله تعالیٰ په لاره کښی ورکوم نور رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه ته وفرمائیل د دی په بدله کښی به تاته اوه سوه اوښانی کوم ته به چې پری اچولے شوی وی ملاویری (یعنی د اوو سوو داسی اوخو بدله به درکړے شي چې واکي به ورته اچولے شوي وي)

حدیث نمبر: ۳۷۰۰۰ *

د بدرینو صحابه کرامو رضی الله

تعالیٰ عنهم فضیلت

"عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ الزُّرْقِيِّ قَالَ: جَاءَ جَبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَا تَعْدُونَ أَهْلَ بَدْرٍ فَيُكْفَمُ قَالَ: مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ: وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ الْمَلَائِكَةِ"

(صحيح البخاري، باب شهود الملائكة ببدر، جلد 2 صفحه 44 مكيه رحمانيه)

ترجمہ: حضرت رفاعہ بن رافع زرقی رضی اللہ تعالیٰ

عنه نه روایت دے چې جبریل علیه السلام د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښی حاضر شو او تپوس ئی وکړو چې تاسو بدر والا څنگه کنړئ؟ (یعنی تاسو د بدر صحابه کراموته په کوم نظر گورې) نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل چې د ټولو مؤمنانو نه ئی افضل کنړئ یا ئی دغه شان څه بلکه کلمه ارشاد وفرمائیل، حضرت جبریل علیه السلام عرض وکړو چې هم دغه شان هغه فرشتی کوی چې په بدر کښی حاضری شوی وی هغه د نورو فرشتو نه افضل دی.

حدیث نمبر: ۳۸۰۰۰ *

د جهاد په غرض وتونکی ذمه

وار الله تعالیٰ دے

"عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: تَكْفُلُ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَّا جِهَادًا فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقًا كَلِمَتِهِ بِأَنْ

يُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ أَوْ يُرْجِعُهُ إِلَى مَسْكِنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا
كَانَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

(“صحيح المسلم باب فضل الجهاد والخروج في سبيل الله جلد 2 صفحه 142 مكيه
رحمانه)

ترجمه: حضرت ابو هريره رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی
چې نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم او فرمائیل چې
چا د الله تعالیٰ په لاره کښی جهاد وکړو او د هغه په
لاره کښی هم د جهاد په غرض سره او د هغه د کلمو
د تصدیق دپاره او وتو نو الله تعالیٰ د دی خبری ذمه
وار دے چې هغه په جنت کښی داخل کړی یا د
کوم څائی نه چې هغه وتلے دے اجر او غنیمت
سره ئی واپس کړی.

حدیث نمبر: ۳۹۰۰۰ *

د قیامت په ورځ د شهید د ویني رنگ

او خوشبوئی

”عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكَلِّمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللُّونُ لَوْنٌ

الذَّمَّ وَالرِّيحُ رِيحُ الْيَسَكِ.

(صحيح البخاري، باب من يجرح في سبيل الله جلد 1 صفحه 499 مكيه
رحمانه)

ترجمه: حضرت ابو هريره رضی اللہ تعالیٰ عنہ
فرمائی چې رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم
و فرمائیل چې په هغه ذات می دی قسم وی د
کوم په لاس (قدرت کښی) کښی زما ځان
دے، چې کوم سره د الله تعالیٰ په لاره
کښی زخمی شی او الله تعالیٰ هغه خه پیژنی
کوم چې د هغه په لاره کښی زخمی کیري
هغه به د قیامت په ورځ داسی حالت کښی
راځی (راوړتولے کیري به) چې د هغه د ویني
رنگ به بالکل د تازه ویني په شان وی خو
خوشبوئی به د مشک په شان کوی.

حدیث نمبر: ۴۰۰۰۰ *

د کافر د قتلونکی فضیلت

”عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: لَا يَجْتَنِعُ كَاذِبٌ وَقَاتِلُهُ فِي النَّارِ أَبَدًا“
(صحيح مسلم، باب من قتل كافرا ثم أسلم جلد 2 صفحه 137 مكيه)

قدیمی کتب خانہ

ترجمہ: حضرت ابو ہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمائی
چې رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم وفرمائیل چې
کافر اودهغه وژونکے (یعنی مسلمان مجاهد) به کله
هم په دوزخ کښی جمع نه کړے شي.

فائده: په دې حدیث کښی د کافر د قتل کولو د اجر او ثواب بیان
دے، یعنې کافر خو یقینې جهنم کښی دے نو د کافر قاتل یعنې مجاهد به
هیڅ کله هم د هغه سره جهنم کښی یوځای نه شي یعنې مجاهد به جنت
کښی وي.

د جهاد تعریف او حکم

د جهاد حکم پیژندو نه وړاندې د جهاد تعریف ذکر
کولے شي:

وَفِي الْحَدِيثِ الصَّحِيحِ الَّذِي رَوَاهُ الْإِمَامُ أَحْمَدُ قِيلَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ مَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: قِتَالُ الْكُفَّارِ.

ترجمہ: د مسند امام احمد په یو صحیح حدیث
کښی دی چې یو سړی تبوس وکړو اے د الله تعالی
رسول صلی الله علیه وسلم! د الله تعالی په لاره
کښی جهاد څه ته وائی؟ هغوی وفرمائیل کافرانو

سره د جنگ کولو نوم جهاد دے.

الْجِهَادُ بِكَسْرِ الْجِيمِ أَصْلُهُ لُغَةً هُوَ الْمُسَقَّةُ
وَشَرَعًا بَدَلُ الْجُحْدِ فِي قِتَالِ الْكُفَّارِ (فتح الباری
جلد ۶ صفحه ۴)

ترجمہ: جهاد د جیم کسره (زیر) سره په
لغت کښی په معنی د محنت او مشقت دے،
او د شرع په اصطلاح کښی کافرانو سره په
جنگ کولو کښی د خپل پوره طاقت
استعمالولو نوم جهاد دے.

الْجِهَادُ قِتَالُ بَادِشَمَتَانِ (قاموس، ماده ج، ه، د)

ترجمہ: د اسلام دښمنانو سره د جنگ
کولو نوم جهاد دے.

د جهاد حکم

د جمهورو علماؤ په نیز جهاد فرض دے، البته کله فرض
کفایه وی او کله فرض عین وی، د کوم بحث چې به تفصیلا
راشي. انشاء الله

لکه څنګه چې په فتاوی تاتارخانیه کښی دی
وَعَامَّةُ الْمَشَائِخِ قَالُوا الْجِهَادُ فَرَضٌ عَلَى كُلِّ

حَال... الخ (الفتاوى التاتار خانيه جلد 7 صفحه 8 انتشارات علامه تفتازانى رحمه الله دار العلوم عالي هرات افغانستان) ترجمه: او عام مشايخ كرام فرمائي، چي جهاد په هر حال كي فرض دے.

هم دغه شان تَكْمِلَةُ فَتْحِ الْمُلُكِ كُنْبِي دى.
وَأَمَّا جِهَادُ الْإِبْتِدَاءِ فَالْجَهْدُ عَلَى إِيَّاهُ قَرْضُ كِفَايَةٍ... الخ
(تكملة فتح الملوك صفحه 11 جلد 9 مكتبة دار احياء التراث العربى)
ترجمه: اقدای جهاد د جمهور علماؤ په نیز فرض كفايه دے.

جهاد كله فرض عين كيږي؟

د جهاد حكم پيژوندو نه وړاندې به دا خبره په دوه شقو كښي تقسيموم:

- (۱) په خپل ملك والا باندې جهاد كله فرض كيږي؟
 - (۲) په كاوندې ملكونو باندې جهاد كله فرض عين كيږي؟
 - (۱) په خپل ملك باندې جهاد كله فرض عين كيږي؟
- په خپل ملك باندې د جهاد فرض عين كيدو د پاره په ملك باندې د كافرانو حمله كول ضروري نه دى، بلكه كه په ملك باندې د كافرانو د حملې كولو اطلاع هم د ملك اوسيدونكو ته ملاؤ شي نو په

هغه ملك والا باندې به جهاد فرض عين شي. كه په يو ملك باندې كافران حمله وكړي نو بيا په هغه ملك والا باندې جهاد فرض عين كيدو كښي هيڅ شك باقى نه پاتې كيږي.

د فقهاء كرامو عبارات ملاحظه وفرمائي:
فى الفتاوى التاتارخانية: وبعد النفي فرض عين، وهو الصحيح ومعنى النفي أن يخبر أهل مدينة أن العدو قد جاء يريد أنفسكم و

خبريكم وأموالكم فإذا أخبروا على هذا الوجه افترض على كل من قدر على الجهاد من أهل تلك البلدة أن يخرج للجهاد وقبل هذا الخبر كانوا في سعة من أن لا يخرجوا.

(جلد 7 صفحه 8 مكتبة انتشارات علامه تفتازانى رحمه الله)

ترجمه: او د نفير نه پس فرض عين شي، او دغه صحيح قول دے، او د نفير معنى دا ده چې يو ښار والو ته دا اطلاع ملاؤ شي چې دشمن (كافران) راغلل ستاسو د ځان، مال، او اولاد اراده لري (ستاسو ځان، مال او اولاد ته د نقصان رسولو په نيت سره راروان دى) نو چې دوى ته دغه شان اطلاع

ورکړې شي نو جهاد فرض عين شي د هغه ښار هر هغه سړي باندې کوم چې د جهاد طاقت لري چې د جهاد دپاره ووځي، د دې خبر راتلو نه وړاندې د نه وتو کډجاښ شته.

هم دغه شان علامه کاساني رحمه الله فرمائي: **فَأَمَّا إِذَا عَمَّ النَّفِيرُ بِأَنْ هَجَمَ الْعَدُوُّ عَلَى بَلَدٍ فَهُوَ فَرَضٌ عَيْنٍ يُفْتَرَضُ عَلَى كُلِّ وَاحِدٍ مِنْ أَحَادِ الْمُسْلِمِينَ مَنْ هُوَ قَادِرٌ عَلَيْهِ، لِقَوْلِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى [انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا] قِيلَ: تَرَكْتَ فِي النَّفِيرِ.**

وَقَوْلِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى [مَا كَانَ لِلْأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ] [بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع جلد 6

صفحه 58 مکتبه دار الکتب الشرعيه والادبيه کانسي روډ کوئټه پاکستان]

ترجمه: نو چې کله نفیر عام شي داسې چې په یو ښار باندې دښمن حمله وکړي نو بیا جهاد فرض عين شي، فرض شي د مسلمانانو په هر هغه کس باندې کوم چې په جهاد قدرت لري. د الله تعالی د دې فرمان د وجې نه (انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا) وټیلي کيږي چې دا آیت د نفیر په باره کښې نازل شوی دے، او د

الله تعالی د دې فرمان د وجې نه [مَا كَانَ لِلْأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ]

هم دغه شان په درمختار کښې دې: **وَفَرَضُ عَيْنٍ إِنْ هَجَمَ الْعَدُوُّ فَيَخْرُجُ الْكُلُّ وَلَوْ بِإِذْنِ النَّخِ**

ترجمه: او فرض عين شي چې کله دښمن حمله وکړي نو ټول به ووځي اگرچه که د اجازت نه بغير وي.

هم دغه شان په بحر الرائق کښې دې: **قَوْلُهُ: وَفَرَضُ عَيْنٍ إِنْ هَجَمَ الْعَدُوُّ... وَالْهُجُومُ الْإِتْيَانُ بَغْتَةً وَالْدُخُولُ مِنْ غَيْرِ اسْتِثْنَاءٍ كَذَا فِي الْمَغْرِبِ وَالْمَرَادُ هُجُومُهُ عَلَى بَلَدٍ مُعَيَّنَةٍ مِنْ بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ فَيَجِبُ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ تِلْكَ**

الْبَلَدَةِ. [البحر الرائق جلد 5 صفحه 78 مکتبه دارالکتاب الاسلامي]

ترجمه: او فرض عين شي چې کله دښمن هجوم وکړي... او هجوم یکدم او بغير د

اجازت نه راتلو ته وائی، هم دغه شان په مغرب کښی دی، (د لغت کتاب دے) او مراد هجوم دے د مسلمانانو په یو معلوم ښار باندی نو د دی ښار په ټولو اوسیدونکو باندی فرض شی.

هم دغه شان صاحب الاختیار فرمائی:
وَإِذَا هَجَمَ الْعَدُوُّ وَجَبَ عَلَى جَمِيعِ النَّاسِ الدَّفْعُ تَخْرُجُ
الْمَرْأَةُ وَالْعَبْدُ بِغَيْرِ إِذْنِ الرَّوْحِ وَالسَّيِّدِ.

(الاختیار لتعلیل المختار جلد 4 صفحه 118 مکتبه دار الکتب العلمیه

بیروت)

ترجمه: او چې کله دشمن حمله وکړی نو په ټولو خلقو باندی دفاع کول فرض شی ښځه به د خاوند د اجازت نه بغیر او غلام به د مالک د اجازت نه بغیر ووځی.

خلاصه: پورته ذکر شوو عبارتو نه دا خبره د روښانه ورځی په شان معلومه شوه چې کله کافران یو اسلامی ملک باندی د حملی کولو قصد وکړی یا حمله وکړی نو د دی ملک او ښار ټولو اوسیدونکو باندی کوم چې په جهاد باندی قدرت لری (د جهاد فرض کیدو د پاره خومره طاقت کیدل ضروری دی انشاء الله دا مسئله به وړاندی تفصیل سره راځی) جهاد فرض شی. نور ډیر زیات عبارتونه هم موجود دی خود

او گدوالی د وځی نه په دغه باندی اکتفا کولای شی. د حق طالب د پاره دومره کافی دی.

نو اس دا اندازه لگول ډیره آسانه شوه چې په کومو اسلامی ملکونو او ښارونو باندی کافرانو حمله کړی ده، او هره ورځ بی وسه مسلمانانو، بوداگانو، ماشومانو باندی ظلمونه کوی، لکه افغانستان، شام، عراق، برما، کشمیر، فلسطین د دی ملکونو په اوسیدونکو باندی په موجوده دور کښی جهاد فرض عین شوی دے.

(۲) په گاونډی ملکونو باندی جهاد کله فرض

عین کیږي؟

گاونډی ملکونو نه مراد هغه علاقه ده کوم چې هغه اسلامی ملک او ښار سره نژدے وی په کوم ملک او ښار باندی چې کافرانو حمله کړی وی. نو په گاونډی ملکونو باندی د جهاد فرض عین کیدو د پاره فقهاء کرامو دوه/۲ شرطونه مقرر کړی دی، چې کله په دی دواړو کښی یو شرط هم موجود شی نو د گاونډی ملکونو په حاکمانو او اوسیدونکو باندی جهاد فرض عین کیږي.

وړومبے شرط: په کوم ملک باندی چې کافرانو حمله کړی

وی د هغه ملک اوسیدونکی د کافرانو د مقابلي وس او طاقت نه لری. دویم شرط: په کوم ملک باندی چې کافرانو حمله کړی وی د هغه ملک اوسیدونکی د کافرانو د مقابلي طاقت خو لری خو د سستی د وجی نه جهاد پرېږدی.

په دواړه شرطونو کښی چې کوم یو هم وموندی شونو په ګاونډی ملکونو باندی جهاد فرض عین کیږي، یعنی یا خو مسلمانان (مظلومه ملک) والا د کافرانو د مقابلي کولو نه عاجزه شی نو بیا به هم په ګاونډی ملک باندی جهاد فرض عین کیږي، او که جهاد ئی پرېځودو نو بیا به هم په ګاونډی ملکونو باندی جهاد فرض عین کیږي.

د فقهاء کرامو عبارات ملاحظه کړئ:

علامه ابن عابدین شای رحمه الله فرمائی:

فَإِنْ أُحْتِيجَ إِلَيْهِمْ بِأَنْ عَجَزَ مَنْ كَانَ يَقْرُبُ مِنَ الْعَدُوِّ عَنِ الْمُقَاوَمَةِ مَعَ الْعَدُوِّ أَوْ لَمْ يَعِزْ وَاعْتَبَأَ لِكَيْلَهُمْ تَكَاثُلُوا وَلَمْ يُجَاهِدُوا فَإِنَّهُ يُفْتَرَضُ عَلَى مَنْ يَلِيهِمْ فَرَضٌ عَلَيْهِ كَالصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ لَا يَسْعُهُمْ تَرْكُهُ ثُمَّ إِلَى أَنْ يُفْتَرَضَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ شَرْقًا وَغَرْبًا عَلَى هَذَا التَّدرِجِ وَنَظِيرُهُ الصَّلَاةُ عَلَى الْمَيِّتِ فَإِنَّ مَنْ مَاتَ فِي تَاجِيَةِ مَنْ تَوَاجَى الْبَلَدِ فَعَلَى جِيرَانِهِ وَأَهْلِ مَحَلَّتِهِ أَنْ يَقُومُوا بِأَسْبَابِهِ وَلَيْسَ عَلَى مَنْ كَانَ يَبْعُدُ مِنَ الْمَيِّتِ أَنْ

يَقُومَ بِذَلِكَ وَإِنْ كَانَ الَّذِي يَبْعُدُ مِنَ الْمَيِّتِ يَعْلَمُ أَنَّ أَهْلَ مَحَلَّتِهِ يُضَيِّعُونَ حُقُوقَهُ أَوْ يَعِزُّونَ عَنْهُ كَانَ عَلَيْهِ أَنْ يَقُومَ بِحُقُوقِهِ كَذَا هُنَا اه [ارد]

المختار جلد 4 صفحه 124 مکتبه ایچ ایم سعید کمپنی کراچی

ترجمه: نو که ضرورت راغلو هغوی ته داسی چې عاجزی شی هغه کوم چې دښمن ته نژدی دی د مقابلي کولو نه یا عاجزه نه وی خو سستی وکړی او جهاد نه کوی نو یقیناً جهاد فرض شی په هغوی باندی کوم چې دوی سره نژدی وی په هر فرد باندی د مونځ او روژی په شان جهاد ورته پرېځودل جائز نه دی هم دغه شان د هغوی نه بعد والو باندی بیا د هغوی نه بعد والو باندی په دغه ترتیب باندی په ټول اهل اسلام باندی د مشرق نه مغرب پوری فرض شی، او د دی نظیر په مړی باندی د جنازی مونځ لوستل دی د دی وجی چې کله یو سړی د ښار په یو ځای کښی مړ شی نو د هغه په ګاونډیانو او محلی والا باندی د هغه د کفن دفن او جنازی

بندوبست کول ضروری دی او کوم خلق چې د دی مری د کاوندیانو او محلی والو نه علاوه وی په هغوی باندی دا تیاری لازمه نه ده، البته که د مری نه لری اوسیدونکو ته دا معلومه شی چې د هغه محلی والا به د مری حقوق ضائع کړی یا د هغی د ادا کولو نه به عاجزه شی، نو بیا په هغه لری اوسیدونکو باندی دا (کفن دفن، جنازه وغیره) لازمی دی، هم دغه شان دی (جهاد) کنبی هم دی.

هم دغه شان په بحر الرائق کنبی دی:
والمراد هُجُومُهُ عَلَى بَلَدِهِ مُعَيَّنَةٌ مِنْ بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ
فَيَجِبُ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ تِلْكَ الْبَلَدَةِ وَكَذَا مَنْ يَقْرُبُ مِنْهُمْ
إِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَهْلِهَا كِفَايَةً وَكَذَا مَنْ يَقْرُبُ مِنْ يَقْرُبُ إِنْ
لَمْ يَكُنْ مِنْ يَقْرُبُ كِفَايَةً أَوْ تَكَاثُرًا وَعَضَاوًا هَكَذَا إِلَى
أَنْ يَجِبَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ شَرَقًا وَغَرْبًا كَتَجَاهِدِ
الْمَيِّتَ وَالصَّلَاةَ عَلَيْهِ يَجِبُ أَوَّلًا عَلَى أَهْلِ مَحَلَّتِهِ فَإِنْ لَمْ
يَفْعَلُوا عَجَزًا وَجِبَ عَلَى مَنْ بِبَلَدِهِمْ عَلَى مَا ذَكَرْنَا هَكَذَا
ذَكْرُوا.

(البحر الرائق جلد 5 صفحه 123 مکتبه امیر حمزه کتب خانہ کانسی روڑ)

(کوئٹہ)

ترجمه: او مراد حمله کول دی د مسلمانانو په یو معلوم ښار باندی نو جهاد فرض کیږي د هغه ښار په ټولو اوسیدونکو باندی او هم دغه شان په هغه خلقو هم فرض کیږي کوم چې هغه ملک سره نژدی وی که هغه ښار والا د کافرانو د مقابلې دپاره کافی نه وی یا سستی یا نافرمانی کولو سره جهاد ونه کړی یا که دا خلق هم کافی نه وی نو دوی سره چې کوم خلق نژدې وی په هغوی فرض شی تردی چې په ټوله دنیا باندی د مشرق نه مغرب پوری دغه ترتیب سره فرض کیږي لکه څنګه چې د مری کفن دفن او په هغه باندی د جنازی مونځ کول د ټولو نه وړاندی د مری په محلی والا باندی فرض دی چې د هغه د کفن دفن او د جنازی د مونځ بندوبست وکړی، که محلی والا عاجزه شول نو بیا د هغوی په ښار والا باندی فرض کیږي لکه څنګه چې مونځ ذکر کول او هم دغه شان علماء و ذکر کړی دی.

په فتح القدير کښی دی:

ثُمَّ هَذَا إِذَا لَمْ يَكُنِ النَّفِيرُ عَامًّا فَإِنْ كَانَ بِأَنْ هَجَبُوا عَلَى بَلَدَةٍ مِنْ بِلَادِ الْمُسْلِمِينَ فَيَصِيرُ مِنْ فُرُوضِ الْأَعْيَانِ سِوَاهُ كَانَ الْمُسْتَنْفِرُ عَدْلًا أَوْ فَاسِقًا فَيَجِبُ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ تِلْكَ الْبَلَدَةِ النَّفَرُ وَكَذَا مَنْ يَقْرُبُ مِنْهُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ بِأَهْلِهَا كِفَايَةً وَكَذَا مَنْ يَقْرُبُ مَنْ يَقْرُبُ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَنْ يَقْرُبُ كِفَايَةً أَوْ تَكَاسَلُوا أَوْ عَصَوْا وَهَكَذَا إِلَى أَنْ يَجِبَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ شَرْقًا وَغَرْبًا كَجَهَازِ الْمَيِّتِ وَالصَّلَاةِ عَلَيْهِ يَجِبُ أَوَّلًا عَلَى أَهْلِ مَحَلَّتِهِ فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا عَجْرًا وَجَبَ عَلَى مَنْ يَبْلَدُهُمْ عَلَى مَا ذَكَرْنَا هَكَذَا ذَكْرُوا.

(فتح القدير جلد 5 صفحه 423 مکتبه المکتبه الحقایقه پشاور

پاکستان)

ترجمه: بیا دا هغه وخت دے چې کله نفیر عام نه وی نو که نفیر عام شو داسی چې کافران د مسلمانانو په ښار حمله وکړی نو جهاد فرض عین شی، مستنفر (د نفیر عام اعلان کونکے) که عادل وی که فاسق، نو د دی ښار په ټولو اوسیدونکو وتل فرض عین شی، او هم دغه شان په هغه خلقو هم فرض شی کوم چې دی ملک سره نزدی وی که د دی ښار والا د

کافرانو مقابلې دپاره کافی نه وی یا سستی او نافرمانی کولو سره جهاد ونه کړی یا که دا خلق هم کافی نه وی نو دوی سره چې کوم کوم خلق نزدی وی په هغوي فرض شی تردی چې په ټوله دنیا باندی د مشرق نه مغرب پوری دغه ترتیب سره فرض شی، لکه څنگه چې د مړی کفن دفن او په هغه د جنازی مونځ لوستل د ټولو نه وړاندی د مړی محلی والا باندی فرض دی چې د هغه د کفن دفن او د جنازی بندوست وکړی، که محلی والا عاجزه شول نو بیا د هغوی په ښار والا باندی فرض کیږي لکه څنگه چې مونږ ذکر کړل او هم دغه شان علماء و ذکر کړی دی.

هم دغه شان په فتاوی هندیه کښی دی: فَإِذَا أُحْتِيجَ إِلَيْهِمْ بِأَنْ عَجَزَ مَنْ كَانَ يَقْرُبُ مِنَ الْعَدُوِّ عَنِ الْمُقَاوَمَةِ مَعَ الْعَدُوِّ أَوْ تَكَاسَلُوا وَلَمْ يُجَاهِدُوا فَإِنَّهُ يُفْتَرَضُ عَلَى مَنْ يَلِيهِمْ فَرَضُ عَيْنٍ ثُمَّ وَثُمَّ إِلَى أَنْ يُفَرَضَ عَلَى جَمِيعِ أَهْلِ الْأَرْضِ

شَرْقًا وَغَرْبًا عَلَى هَذَا التَّرْتِيبِ.) الفتاوى الهندية جلد 2

صفحه 188 مکتبه رشیدیہ سرکی روڈ کوئٹہ

ترجمہ: نو چي کله هغوی (نزدے او کاوندی ملک) ته ضرورت پيښ شي داسی چي کوم خلق د دښمن ته نزدے دی هغوی د دښمن مقابلي کولو نه عاجزه شي يا سستی کولو سره جهاد پریردی، نو کوم خلق چي هغوی سره نزدی وی په هغوی جهاد فرض عین کيږي د هغوی نه پس چي کوم هغوی سره نزدی وی په هغوی، بیا چي هغوی سره نزدی وی په هغوی، تردی چي دغه ترتیب سره د مشرق نه مغرب پوری د ټولی زمکی اوسیدونکو باندی به فرض کيږي.

هم دغه شان صاحب مجمع الانهر فرمائی:
فَإِنْ كَانَ الَّذِينَ هُمْ يَقْرِبُ الْعَدُوَّ عَاجِزِينَ عَنْ مُقَاوَمَةِ
الْعَدُوِّ وَالْقَادِرِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لَا يُجَاهِدُونَ لِكَسَلِهِمْ أَوْ
تَهَاوُنٍ أَفْتَرَضَ عَلَى مَنْ يَلِيهِمْ قَرْضَ عَيْنٍ ثُمَّ مَنْ يَلِيهِمْ
كَذَلِكَ حَتَّى يُفْتَرَضَ عَلَى هَذَا التَّدْرِيجِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ
كُلُّهُمْ شَرْقًا وَغَرْبًا أَنْتَهَى.

(مجمع الأنهر فی شرح ملتقى الأبحر جلد 1 صفحه 633 ناشر دار احیاء)

(التراث العربی)

ترجمہ: نو هغه خلق کوم چي دښمن ته نزدے دی که هغوی د دښمن مقابلي کولو نه عاجزه شي يا عاجزه خو نه وی خود سستی او بی پرواهی د وځي نه جهاد ونه کړي نو جهاد فرض عین شي په هغه خلقو کوم چي هغوی سره نزدے بیا په هغه کوم چي هغوی سره نزدے وی هم دغه شان، تردی چي تدریجاً د مشرق نه مغرب پوری ټولو مسلمانانو باندی به فرض کيږي.

خلاصه: اس دی کتونکی په خپله اندازه ولکوی چي کوم دوه شرطونه فقهاء کرامو ذکر کړی دی هغه دواړه شرطونه اُس موجود نه دی؟

تاسو په خپل گاوند کښي وگورئ، په افغانستان باندی د ۴۸ ملکونو کافرانو د نیتو فوج په شکل کښي ظالمانه او جارحانه حمله کړی ده، او د هغوی په مقابله کښي بی وسه او بی سامانه یو وړوکه غونډی د مجاهدینو جماعت دے کوم چي یقیناً کافرانو د مقابلي طاقت نه لری په ظاهر کښي، دا وړومیې شرط شو، بل طرف ډیرو خلقو جهاد د سستی د وځي نه پرېځودے دے، دا دویم

شرط شو، هم دغه شان شام، ليبيا، فلسطين، برما، کشمير وغيره د ټولو ملکونو دغه حال دے.

نواس يو وړوکی غوندی سوچ لرونکی دپاره په موجوده دور کښی د جهاد حکم پيژندل آسان شول چې اس جهاد فرض شوے دے لکه څنگه چې مونځ او روژه چې څنگه د هر سړی ذمه واری ده هم دغه شان کوی طریقی سره چې هم ممکن وی. جانی، مالی، زبانی، کتابتی، جهاد د هر سړی ذمه واری جوړه شوی ده. الله تعالی دی مونږ ته د حق پيژندو توفیق را کولو سره عمل کول نصیب کړي. آمین.

نوټ

تاسو د جهاد فرض عین او فرض کفایه کیدو بحث ولوستلو، دا هغه بحث دے د کوم شاته چې ډیر مسلمانان په خپله هم جهاد پریکدی او نور خلق هم په دی بحث کښی گډ وډ کړی او د جهاد نه لری کولو کوشش ئی کوی حالانکه تاسو په خپله ولوستل چې جهاد هغه وخت فرض کفایه وی چې کله مسلمانان د کافرانو د طرف نه په امن کښی وی، لک په زړه باندی لاس کیږدی او اوواځی چې آیا نن مسلمان په امن کښی دے؟ یقیناً تاسو ته به هر طرف نه د مسلمانانو چغی سوری او د هغوی برېښد مړی او په جیلونو کښی تړیدونکی ځوانی په چغو چغو سره وائی چې مسلمان هیڅ کله په امن کښی نه دے بلکه په دوی خوهر

هغه ظلم کیږی کوم چې سخت ځناور هم په کمزوری ځناورو نه کوی؟ جهاد خو هغه وخت فرض کفایه وی چې کله کافران په خپلو ملکونو کښی وی، او د هغوی فوجونه د هغوی په خپلو ملکونو کښی دننه وی، خونن صبا داسی هیڅ رنگ نه دی بلکه که د امریکي فوجیان وی یا هندوستانی، برطانوی لښکرو وی یا فرانسیسی ځناورو وی، یا اسرائیلی د ایتھوپیا تور کافر وی یا د اقوام متحده وردی اچولی سپین کافر، دا ټول سرحدونه ته راننوقی او زمونږ په علاقوئی قبضه کړی ده او دوی پوره دنیا کښی په مسلمانانو د الله فراخه زمکه تنگه کړي ده، نو آیا اس هم جهاد فرض کفایه دے؟ د امریکي راکټ په امارت اسلامی باندی راوړیږی د برطانوی د جهازونو گرزار د حرم په حدود کښی اوریدلے کیږی، او د ترکی د خلافت وینی وینی مخ زمونږ د سترگو مخی ته بیا بیا راځی او مونږ د بد انجام نه ویرو، آیا په دی حالاتو کښی به هم جهاد فرض کفایه وی؟ که جهاد اس هم فرض کفایه دے نو فرض عین به کله وی؟ آیا هغه وخت چې کله د اُمت مړے هم خرڅ کړے شی؟ آیا هغه وخت چې کله د اسرائیل یهودیان د خیبر نه پس نعوذ بالله په مدینه منوره کښی جشنونه کوی؟ آیا هغه وخت چې کله زمونږ غوښه په هوتلو کښی پخولے کیږی او خورلے کیږی؟ شاید تر اوسه پوری دغه

خه نه دی شوی، کڼی نور خو هر خه وشول، زمونږ ژوندی مسلمانانو خویندو سره سره شهیدانی شوی ئی هم ونه بځلی؟ زمونږ د پچو سرونو سره فت بال هم او کړې شو. شعائر اسلام په دنیا کښی ذلیل او رسوا کولې کيږي. ځی لگ وخت د پاره سترگی پتوو او زړه نیوو سره دا منو چې جهاد فرض کفایه دے، نو لگ دا اوواښی چې دا فرض کفایه نن څوک ادا کوی؟ د فرض کفایه جهاد مطلب خو دا دے چې مسلمانان په خپله لار شی او د کافرو په ملک حمله وکړي، دا حمله نن صبا کوم ځائی کښی روانه ده؟ په فرض کفایه کښی خو د مسلمانانو لښکر حمله کوی خون صبا په خپله مونږ باندی حملی کولې کيږي؟ په فرض کفایه جهاد کښی خو د مسلمانانو وسله په لاس لښکر کافرانو ته د اسلام دعوت ورکوي، خونن خو زمونږ په ملکونو کښی زمونږ نسلونه مرتد کولې کيږي، په فرض کفایه جهاد کښی خو مسلمانان د کافرو ملک ته ځی او ورته وائی چې که اسلام نه قبلوی نو زمونږ اقتدار تسلیم کړه او مونږ ته جزیه را کولو سره په امن کښی اوسه، خونن خو مونږ په خپله کافرو ته جزیه ورکوي، او د اقوام متحده سلامتی کونسل په شکل کښی د هغوی اقتدار اعلیٰ تسلیموو، او بیا هم مونږ ته د امن خیرات نه ملاوېږي، معلومه شوه چې فرض کفایه هم نه ادا کيږي، د کوم د وجی نه چې نن پوره امت ذلیل او خوار دے او کافر قومونه مونږ پوتی پوتی (نورې نورې) خوري. اے مسلمانانو!! اس د بحث وخت پاتی نه دے چې جهاد فرض

عین دے یا فرض کفایه، بلکه اس خو جهاد د هر فرض نه لوی فرض دے، او داسی فرض دے په کوم باندی چې زمونږ ژوند، زمونږ ایمان او زمونږ د نسلونو ایمان موقوف دے، ته که دا فرض عین کښی یا فرض کفایه ستا دښمنانو ستا ختمول په خپل ځان فرض کړی دی هغوی خپل فوجونو سره میدان ته را کوز شوی دی.

اے د محمد عربي صلی الله علیه وسلم سپاهیانو نن د اسلام د عزت مسئله ده، ستاسو غیرت څنگه دا خبره منی چې په کومو علاقه ستاسو پاک نبی صلی الله علیه وسلم خپله پاکه او مبارکه وینه او خولی بیولی وی او آزادی کړی ئی وی اس هغه بیا د یهودیانو په لاسونو کښی دی، فضول لفظی بحث پریکدی په زمکه وگوري کفر تاسو ته چلینج کوی او د آسمان طرف ته وگوري د رب فریستی تاسو سره لاندی را کوڅیدو او ستاسو په سنگ کښی جنگیدو د پاره په انتظار دی.

سَوْفَ تَرَى إِذَا انْكَشَفَ الْغُبَارُ: أَفْرُسُ: تَحْتَ رَجْلِكَ أَمْ جَمَارُ

یو څو شبهات او د هغوی جوابونه

(1) د جهاد لپاره د قوت او طاقت کیدل ضروری دی

ورپمې شبه او اشکال دا کولې کيږي چې جهاد هغه وخت

فرض شی چې کله د مقابلي کولو قدرت او طاقت موجود وی چونسکه نن صبا مسلمانان کمزوری دی اسباب ورسره نشته د دی وچي په مسلمانانو باندی جهاد فرض نه دے او دا اشکال اکثر د علمی ډلی د طرف نه کولے شي.

[جواب]

جناب ستاسو خبره بالکل صحیح ده چې د جهاد فرض عین کیدو دپاره د طاقت او قدرت کیدل ضروری دی، خو خومره طاقت او خومره قوت مراد دے، په دی خبره صحیح پوهیدو دپاره به مونږ ته قرآن پاک، سیرت نبوی صلی الله علیه وسلم، او د فقهاء کرامو عبارات طرف ته رجوع کول وی.

په قرآن پاک کښی الله تعالی فرمائی: **وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ** (سورة الانفال آیت نمبر ۶)

ترجمه: چې د دښمن خلاف د خپل وس مطابق تیاری وکړی. دا واحد شرعی حکم دے د کوم د کولو چې هیڅ انتها نشته بلکه خومره چې وس وی تیاری واجب ده، توپک، جهاز، توپ، تینک د کوم څیز چې مونږ طاقت لرو هغه جوړول ضروری دی، د دغه شان د جهاد تربیت هم ضروری دے، باقی کوم څیز چې زمونږ په وس کښی نه وی د هغی تیاری کول زمونږ د پاره ضروری نه دی لکه څنگه چې د آیت

مبارکه نه صفا معلومیږي.

راځی په تاریخ او سیرت مبارکه باندی نظر اچوو:

د غزوی نوم	د مسلمانانو تعداد	د کافرانو تعداد
غزوه بدر	313 دری سوه دیارلس	1000 یو زر
غزوه احد	700 اووه سوه	3000 دری زره
غزوه خندق	3000 دری زره	24000 د خلیفېشت زره نه زیات
غزوه خیبر	1600 شپاړلس سوه	20000 شل زره
غزوه موتة	3000 دری زره	200000 دوه لاکه
جنگ قادسیه	30000 دیرش زره	100000 یو لاکه ایرانیان
جنگ یرموک	32000 دوه دیرش زره	200000 دوه لاکه رومیان
جنگ اسپین	12000 دولس زره	100000 یو لاکه
جنگ یرموک	60 شپيته	60000 شپيته زره

اُس تاسو ته معلومه شوه چې کله هم د مسلمانانو تعداد د کافرانو نه زیات خو یو پریکده بلکه کافرانو د تعداد برابر شوی هم نه دے.

د فقهاء کرامو د عباراتو کتلو نه هم دغه معلومیږي چې د جهاد فرضیت دپاره څه خاص مقدار تعداد نه دے مقرر کړی شوی بلکه چې کله غالب گمان د مقابلي کولو وی نو مقابلي کولو

ضروری دی.

علامہ کا سانی رحمہ اللہ تعالیٰ فرمائی:
وَأَمَّا بَيَانُ مَنْ يُفْتَرَضُ عَلَيْهِ فَنَقُولُ إِنَّهُ لَا يُفْتَرَضُ
إِلَّا عَلَى الْقَادِرِ عَلَيْهِ مَنْ لَا قُدْرَةَ لَهُ لَا جِهَادَ عَلَيْهِ
لِأَن الْجِهَادَ بَذَلَ الْجُهْدُ وَهُوَ الْوُسْعُ وَالطَّاقَةُ بِالْقِتَالِ أَوْ
الْمُبَالَغَةُ فِي عَمَلِ الْقِتَالِ وَمَنْ لَا وَسْعَ لَهُ كَيْفَ يَبْذُلُ
الْوُسْعَ وَالْعَمَلَ فَلَا يُفْرَضُ عَلَى الْأَعْمَى وَالْأَعْرَجِ وَالزَّوْمِ
وَالْمُقْعَدِ وَالشَّيْخِ الْهَرِمِ وَالْمَرِيضِ وَالضَّعِيفِ وَالَّذِي لَا
يَجِدُ مَا يَنْفِقُ وَالْحُكْمُ فِي هَذَا الْبَابِ لِغَالِبِ الرَّأْيِ
وَأَكْبَرِ الظَّنِّ كُونَ الْعَدَدِ فَإِنْ غَلَبَ عَلَى ظَنِّ الْغَزَاةِ أَتَتْهُمْ
يُقَاوِمُوهُمْ يَلْزُمُهُمُ الثَّبَاتُ وَإِنْ كَانُوا أَقَلَّ عَدَدًا مِنْهُمْ
وَإِنْ كَانَ غَالِبَ ظَنِّهِمْ أَتَتْهُمْ يَغْلِبُونَ فَلَا بُاسَ أَنْ يَنْحَازُوا
إِلَى الْمُسْلِمِينَ لِيَسْتَعِينُوا بِهِمْ وَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ عَدَدًا مِنَ
الْكُفَرَةِ. (بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع جلد ۹ صفحہ ۹۸، مکتبہ: دار

الکتاب العلمیہ)

ترجمہ: او د دی بیان چہی پہ چا باندی جہاد فرض
کیبری نو مونبر وایو چہی جہاد نہ فرض کیبری خو پہ
قادر باندی نو د چا طاقت چہی نہ وی پہ هغه باندی
جہاد فرض نہ دے ځکه چہی جہاد خو وائی پہ

جنگ کنبی طاقت او قوت خرج کولو ته، نو
چہی کله قوت نشته نو په جہاد کنبی به څه
خرج کوی، نو جہاد فرض نہ دے په روند
باندی او کود باندی، لنجا باندی (پخوانی
مرض والا)، اباھج (بی لاسونو والا) باندی،
په شیخ فانی (ډیر بوډا) باندی، بیمار باندی،
کمزوری باندی او چاسره چہی د خرج کولو
د پاره هیڅ نه وی او په دی باب (جہاد)
کنبی اعتبار د غالب گمان او رائی دے د
شمار (تعداد) نه، نو که د غازیانو غالب
گمان د مقابلی کولو وی (یعنی چہی د کافرانو
سره د مقابلی طاقت لري) نو په هغوی باندی
د دښمن مقابله کول فرض دی اگرچه که
تعداد ئی د دښمن نه کم وی، او که د
مجاهدینو غالب گمان دا وی چہی که مقابله
وکړی نو دښمن به غالب شی نو د هغوی
دپاره جائز دی چہی مسلمانانو ته لار شی او
د هغوی نه مدد وغواری اگرچه که شمار ئی
د کافرانو د شمار نه زیات وی.

د دی عبارت نه معلومه شوه چې د جهاد کولو دپاره خصوصا فرض عین جهاد دپاره شریعت هیڅ تعداد نه دے مقرر کړے، بلکه فقهاء کرامو خودا هم لیکلی دی چې که څوک سرے جنگ نه شی کولے خوتله شی نو دا سرے به هم ځی دی د پاره چې د مسلمانانو لښکر زیات شی:

په فتح القدير کښی دی:
وَأَمَّا الَّذِي يَقْدِرُ عَلَى الْخُرُوجِ دُونَ الدَّفْعِ يَنْبَغِي أَنْ يُخْرَجَ
لِتَكْثِيرِ السَّوَادِ فَإِنْ فِيهِ إِرْهَابًا.

ترجمه: او هغه سرے کوم چې تله شی خو مقابله نه شی کولے نو هغه ته هم تلل پکار دی د شمار زیاتولو د پاره. ځکه چې په دی کښی هم (په کافرانو) دهشت او رعب دے.

په دی یو عبارت باندی ځکه اکتفا کولے شي چې د ټولو فقهاء کرامو د عباراتو خلاصه دغه ده:

{ دویم اعتراض }

اد مور او پلار اجازت نه بغیر جهاد ته تلل ناجائز دی. بعضی حضرات بغیر د تفصیل او وضاحت نه یو حدیث مبارکه سره استدلال کوی او مطلقاً هلکان د مور او پلار اجازت نه بغیر د جهاد

نه سختی سره ایساروی

د ټولو نه وړاندی مونږ هغه حدیث ذکر کوو بیا به انشاء الله العزیز د محدثین کرام اقوال تفصیل سره لیکو، دی دپاره چې په لوستونکو باندی حق خه واضحه شی او هیڅ قسمه اشکال باقی پاتی نه شی او نه به پاتی کیږی انشاء الله.

امام بخاری حدیث مبارک دی الفاظو سره

نقل کړے دے:

بَابُ الْجِهَادِ بِأَذْنِ الْأَبَوَيْنِ.

حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي قَالِبٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ وَكَانَ لَا يَتَّهِمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ أَحَى وَالِدَاكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ ففِيهِمَا فَجَاهِد.

ترجمه: عبدالله بن عمرو^{رض} فرمائی چې یو سرے نبی کریم^{صلی الله علیه و آله} ته راغلو او د جهاد د پاره ئی اجازت وغوښتو، نو نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل آیا ستا مور او پلار ژوندی دی؟ نو هغه صحابی^{رض} عرض وکړو

چې او ژوندی دی، نو نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل لار شه او د خپل مور او پلار په خدمت کښی جهاد وکړه.

او په سنن ابوداؤد کښی داسی الفاظ راغلی دی:
جِئْتُ أَبَايَ عَكَ عَلَى الْهَجْرَةِ وَتَرَكَتُ أَبَوَيَّ يَبْكِيَانِ. فَقَالَ:
ارْجِعْ إِلَيْهِمَا فَأُضْحِكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتُهُمَا.

چې زه تاسو سره بیعت د پاره راغلی یم په دی حال کښی چې ما خپل مور او پلار ژړونکی پریځودل، نو نبی اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائیل چې لار شه او هغوی وخاندوه لکه څنګه چې دی هغوی وژړول.

او په سنن ابن ماجه کښی داسی:
إِنِّي جِئْتُ أُرِيدُ الْجِهَادَ مَعَكَ أَبْتِغِي وَجْهَ اللَّهِ وَالْذَّارَ الْآخِرَةَ
وَلَقَدْ أَتَيْتُكَ وَإِنَّ وَالِدَيَّ لَيَبْكِيَانِ قَالَ: فَارْجِعْ إِلَيْهِمَا
فَأُضْحِكُهُمَا كَمَا أَبْكَيْتُهُمَا.

یعنی زه د الله تعالی رضا حاصلولو او د آخرت د پاره تاسو سره د جهاد د پاره راغلی یم، او زما مور او پلار ژړل نو نبی اکرم صلی الله علیه وسلم ورته وفرمائیل چې لار شه او هغوی وخاندوه لکه څنګه

چې دی وژړول.

د دی پورته روایاتو د ظاهر نه بعضی حضرات دلیل نیسی او د دی امت بهادر هلکان د جهاد نه ایساروی، چې وګوری نبي اکرم صلی الله علیه وسلم څنګه هغه سره د جهاد نه منع کړو او د خپل مور او پلار په خدمت باندی ئی مامور وفرمائیلو چې د مور او پلار خدمت ستا جهاد دے، نو د دی وجی چې کله د مور او پلار اجازت نه وی نو د جهاد د پاره وتل ناجائز دی، بس د خپل مور او پلار خدمت کوی دا ستاسو جهاد دے.

افسوس د دی خبری دے چې دا بی وه دومره هم نه دے پوهه چې دا حدیث د چا په باره کښی دے او د دی شان وړود څه دے؟ او آیا دا حکم مطلق دے؟ بس صرف ئی حدیث واوړیدو او د اهل ظواهرو په شان په ظاهر حدیث باندی ئی حکم ولکولو، باقی محدثین کرامو څه لیکلی دی دی سره د هغه څه کار دے.

راځی ګورو چې شارحین حدیث د دی حدیث

لاندی څه فرمائی؟

د ټولو نه وړاندی دا سره څوک وو کوم چې نبي کریم

صلی الله علیه وسلم ته راغلی وو؟

او کوری فتح الباری شرح صحیح البخاری:
قَوْلُهُ جَاءَ رَجُلٌ يَحْتَمِلُ أَنْ يَكُونَ هُوَ جَاهِمَةُ بْنُ عَبَّاسٍ
بْنِ مِرْدَاسٍ فَقَدَرَوِي النَّسَائِيُّ وَأَحْمَدُ مِنْ طَرِيقٍ مَعَاوِيَةَ
بْنِ جَاهِمَةَ أَنَّ جَاهِمَةَ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَدْتُ الْغَزَا وَوَجِئْتُ لَا سِتْشِيرَكَ فَقَالَ
هَلْ لَكَ مِنْ أَمْرٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ... الخ

امام ابن حجر عسقلانی[ؒ] فرمائی: جی دا سرے
جَاهِمَةُ بْنُ عَبَّاسٍ بْنِ مِرْدَاسٍ وَو... الخ، ہم دغہ
شان عمدة القاری شرح صحیح البخاری کنبی
علامہ عینی الحنفی فرمائی جی دا سرے جَاهِمَةُ بْنُ
العباس بن المرداس وو:

اُس دا خبرہ د غور کولو دے جی نبی اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
ہغہ صحابی ولی د جہاد نہ منع کرو؟

تقریباً تلو شارحین حدیث دوه خبری لیکلی دی، دریمہ خبرہ بہ
تاسو تہ پہ نظر نہ راخی، او ہم دغہ دوه خبرو سرہ تولہ خبرہ حل کیبری
(۱) نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم تہ د وحی پہ ذریعی سرہ دا خبرہ
معلومہ شوی وہ جی پہ دی سری کنبی د جہاد صلاحیت نشتہ او بزدل
دے کہ جہاد تہ لار شی نو تکلیفونہ او سختیانی بہ برداشت نہ کرے
شی تیختہ بہ وکری او د نورو مجاہدینو د سستی او زہ ماتولو ذریعہ بہ

جورہ شی، د دی وحی ہغہ فی واپس کرو، خکے جی جہاد دھر
چا د وس کار نہ دے، ملاحظہ کری:
وَسَبَبُ ذَلِكَ أَنَّ الرَّجُلَ إِذَا أَنَّهُ لَا يَسْتَطِيعُ
الْجِهَادَ وَلَا يَضِيرُ وَلَا يَنْفَعُ. [الكتاب: إتحاف
الکرام بشرح عمدة الأحكام]

ترجمہ: او د هغی وجہ دا وہ جی دی سری د
جہاد طاقت نہ لرلو او صبر فی نہ شو کولے.
او ہم دغہ شان فیض القدیر کنبی علامہ مناوی[ؒ] فرمائی:
وَيَحْتَمِلُ أَنَّهُ نَبِيٌّ أَنَّ الرَّجُلَ لَا كِفَايَةَ لَهُ فِي
الْجُزْبِ. [فَيْضُ الْقَدِيرِ شَرْحُ الْجَامِعِ الصَّغِيرِ]

یعنی دا احتمال ہم دے جی نبی کریم صلی
اللہ علیہ وسلم تہ د وحی پہ ذریعی سرہ دا
خبر ورکریے شوے وی جی دا سرے جہاد
نہ شی کولے.

ہم دغہ شان شارح بخاری امام بطل[ؒ] فرمائی:
قَالَ الْمُهَلَّبُ: هَذَا وَاللَّهِ أَعْلَمُ فِي زَمَنِ
إِسْدِئْهَارِ الْمُسْلِمِينَ عَلَى عَدُوِّهِمْ وَقِيَامِ مَنْ
انْتَدَبَ إِلَى الْغَزَا وَهُمْ مَعَ أَنَّهُ وَاللَّهِ أَعْلَمُ رَأَى بِهِ
ضَعْفًا لَمْ يَقْدِرْ نَفَادُهُ فِي الْجِهَادِ فَتَدْبَهُ إِلَى الْجِهَادِ

فِي يَوْمِ الْيَوْمِ

[شرح صحيح البخاري لابن بطال]

يعني امام مهلب[ؓ] فرمائي چي نبي كريم صلي الله عليه وسلم دا دى و جي و كرل، او داسي هغه وخت كول پكار وي كله چي مسلمانان غالب وي په كافرانو باندې او د جهاد د پاره خلق هم ولاړ وي، او دغه سره سره (والله اعلم) نبي كريم صلي الله عليه وسلم دا سره ضعیف او كمزور و موندو چي دا سره د جهاد طاقت نه لري د دى و جي د مور او پلار خدمت طرف ته ئي متوجه كړو.

نو معلومه شوه چي د يمن نه راغلي سره جاهمة العباس[ؓ] كنبی د جهاد صلاحيت نه وو د دى و جي نبي كريم صلي الله عليه وسلم واپس وفرمائيلو، د دى دا مطلب هيڅ كله نه دے چي د مور او پلار خدمت كول جهاد دے نو د دى و جي د فرض جهاد په ځاى د مور او پلار خدمت كول پكار دى.

(۲) دويمه خبره كومه چي ټولو شارحينو ليكلي ده هغه دا ده چي هغه وخت جهاد فرض كفايه او نفل وو د دى و جي نبي كريم صلي الله عليه وسلم هغه د مور او پلار په خدمت باندې مامور وفرمائيلو ځكه چي د مور او پلار خدمت فرض عين دے، او چي كله جهاد فرض عين

شى لكه څنگه چي نن صبا په ټوله دنيا كنبی دفاعي او فرض عين جهاد جاري دے نو بيا د مور او پلار اجازت ضروري نه دے بلكه كه مور او پلار ئي ايساروي نو د هغوى پروا به نه كوي او د جهاد د پاره به وروځي،

او كورى حوالى:

حافظ ابن حجر عسقلاني[ؒ] فرمائي:

قَالَ جُمُهورُ الْعُلَمَاءِ يُحْرَمُ الْجِهَادُ إِذَا مَنَعَ الْإِبْوَانُ
أَوْ أَحَدُهُمَا بِشَرِّطِ أَنْ يَكُونَا مُسْلِمَيْنِ لِأَنَّ بَرَهُمَا
فَرَضَ عَلَيْهِنِ عَلَيْهِمَا وَالْجِهَادُ فَرَضٌ كِفَايَةٌ فَإِذَا تَعَيَّنَ
الْجِهَادُ فَلَا إِذْنَ وَيَشْهَدُ لَهُ مَا أُخْرِجَهُ بَنُ جَبَّانٍ مِنْ
طَرِيقِ أُخْرَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَجَاءَ رَجُلٌ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنْ أَفْضَلِ
الْأَعْمَالِ قَالَ الصَّلَاةُ قَالَ ثُمَّ قَالَ الْجِهَادُ قَالَ
فَإِنْ لِي وَالِدَيْنِ فَقَالَ أَمْرُكَ بِوَالِدَيْكَ خَيْرٌ فَقَالَ
وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَا جَاهِدَنَّ وَلَا تُرْكُهُمَا
قَالَ فَأَنْتَ أَعْلَمُ وَهُوَ مُحْمَدٌ عَلَى جِهَادٍ فَرَضَ

الْعَيْنِ تَوْفِيقًا بَيْنَ الْحَدِيثَيْنِ.

(فتح الباري شرح صحيح البخاري)

ترجمه: جمهور علماء كرام فرمائي چي كله

مور او پلار دواړه يا په هغوی کښی څوک يو د جهاد نه منعی کړی نو د جهاد د پاره وتل حرام دی، چې کله مور او پلار مسلمانان وی د دی وځی چې د هغوی (مور او پلار) تابعداری فرض عین ده او جهاد فرض کفایه دے، او چې کله جهاد فرض عین شی نو بیا اجازت ضروری نه دے، (وراندی حافظ ابن حجر عسقلانی د دی خبری دلیل ذکر کوی چې فرض عین جهاد کښی د مور او پلار اجازت ضروری ته دے، مؤلف) او د دی دلیل هغه حدیث دے کوم چې ابن خبان د عبد الله بن عمرو نه روایت کړے دے چې یو سړی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم نه تېوس وکړو چې د ټولو نه افضل عمل کوم یو دے؟ نو هغوی صلی الله علیه وسلم وفرمائیل چې زه تاته د مور او پلار په باره کښی د ځیگری حکم درکوم، نو هغه سړی اووئیل چې په هغه ذات می دی قسم وی کوم چې ته په حقه پیغمبر رالیکلے ئی زه به ضرور بالضرور د جهاد د پاره ووځم او هغوی دواړه "مور او پلار" به ضرور پریکدم، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم هغه ته

وفرمائیل چې ته څه پوهیږی، دا حدیث محمول دے په فرض عین جهاد باندی ځکه چې په دواړه حدیثونو کښی موافقت پیدا شی.

مطلب دا دے چې وروښی حدیث کښی نبی کریم صلی الله علیه وسلم هغه سړی ته د جهاد اجازت ورنه کړو او د مور او پلار په خدمت باندی ئی مامور وفرمائیلو او په دی حدیث کښی ئی دی سړی ته اجازت ورکړو، وجه دا ده چې هغه وخت جهاد فرض کفایه وو او دی دویم سړی ته چې ئی اجازت ورکړو نو جهاد فرض عین وو د دی وځی ئی اجازت ورکړو، نو دغه شان به په دواړه حدیثونو کښی موافقت راغلو.

او دغه خبره علامه زرقانی ^{رحم} هم لیکلی ده فرمائی: قَالَ الْجُمْهُورُ: يَحْرُمُ الْجِهَادُ إِذَا مَنَعَ الْإِبْوَانِ أَوْ أَحَدُهُمَا بِشَرِّطٍ أَنْ يَكُونَا مُسْلِمَيْنِ لِأَنَّ بَرَّهُمَا قَرْضُ عَيْنٍ وَالْجِهَادُ قَرْضٌ كِفَايَةٌ فَإِذَا تَعَيَّنَ الْجِهَادُ فَلَا إِذْنَ.

فَقِي ابْنِ جَبَّانَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَ عَنْ أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ قَالَ: الصَّلَاةُ. قَالَ: ثُمَّ مَهْ قَالَ: الْجِهَادُ قَالَ: فَإِنَّ لِي وَالِدَيْنِ

فَقَالَ: أَمْرُكَ بِوَالِدَيْكَ خَيْرٌ فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ
لَا جَاهِدَنَّ وَلَا تُزَكَّهَنَّ قَالَ: فَأَنْتَ أَعْلَمُ فَهَذَا مَحْمُولٌ
عَلَى جِهَادِ فَرَضِ الْعَيْنِ تَوْفِيقًا بَيْنَ الْأَحَادِيثِ. (شرح

الزرقاني على موطأ الإمام مالك)

ترجمه: جمهور علماء کرام فرمائی چې کله مور او پلار
دواړه یا په دواړو کښې یو د جهاد نه منع کړی نو د
جهاد د پاره وتل حرام دی، چې کله مور او پلار
مسلمانان وی ځکه چې د هغوی تابعداري فرض ده
او جهاد فرض کفایه ده، او چې کله جهاد فرض
عین شی نو بیا اجازت ضروري نه ده، او د دی دلیل
هغه حدیث ده کوم چې ابن حبان د عبدالله بن
عمر نه روایت کړې ده چې یو سړی د نبی کریم
صلی الله علیه وسلم نه تپوس وکړو چې د ټولو نه
افضل عمل کوم یو ده؟ نو هغوی صلی الله علیه
وسلم وفرمائیل چې زه تاته د مور او پلار په باره
کښې د خپکړي حکم درکوم، نو هغه سړی اووئیل
چې په هغه ذات می دی قسم وی کوم چې ته په حقه
پیغمبر را لیکلې ئی زه به ضرور بالضرور د جهاد د پاره
ووځم او هغوی دواړه "مور او پلار" به ضرور

پریکدم، نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم
هغه ته وفرمائیل چې ته څه پوهیږی، دا
حدیث محمول ده په فرض عین جهاد باندې
دی د پاره چې دواړه قسمه حدیثونو کښې
موافقت پیدا شی.

هم دغه شان علامه عینی الحنفی^{رح} فرمائی:
فَقَالَ أَكْثَرُ أَهْلِ الْعِلْمِ مِنْهُمْ الْأَوْزَاعِيُّ وَالْثَوْرِيُّ
وَمَالِكٌ وَالشَّافِعِيُّ وَأَمَّا أَنَّهُ لَا يَنْجُرُجُ إِلَى الْغَزْوِ إِلَّا
بِإِذْنِ وَالِدَيْهِ مَا لَمْ تَقْعُ ضَرُورَةٌ، وَقُوَّةُ الْعَدُوِّ فَإِذَا
كَانَ كَذَلِكَ تَعَيَّنَ الْفَرَضُ عَلَى الْجَمِيعِ وَزَالَ
الْإِخْتِيَارُ وَوَجَبَ الْجِهَادُ عَلَى الْكُلِّ فَلَا حَاجَةَ إِلَى
الْإِذْنِ مِنَ وَالِدَيْهِ وَسَيِّدِهِ.

(عمدة القاری شرح صحیح البخاری)

ترجمه: اکثر اهل علم فرمائی په کومو کښې
چې امام اوزاعي^{رح}، ثوري^{رح}، مالک^{رح}، شافعي^{رح}،
احمد شامل دی چې د جهاد د پاره به د مور
او پلار اجازت نه بغیر نه ووځی چې کله
ضرورت نه وی او دښمن غالب نه وی، او
چې کله داسی ووځی، (ضرورت وی او دښمن

غالب وی) نو بیا به په ټولو مسلمانانو جهاد فرض شی او اختیار به ختم شی او بیا به د پلار یا سید نه د اجازت ضرورت نه وی. هم دغه شان امام ابن بطلال^{رح} شارح بخاری د دی حدیث لاندی فرمائی:

هَذَا كُلُّهُ فِي حَالِ الْإِخْتِيَارِ مَا لَمْ تَقَعْ ضَرُورَةٌ وَقُوَّةٌ لِلْعَدُوِّ وَإِذَا كَانَ ذَلِكَ تَعَيَّنَ الْفَرَضُ عَلَى الْجَمِيعِ وَزَالَ الْإِخْتِيَارُ وَوَجَبَ الْجِهَادُ عَلَى الْكُلِّ - [شرح صحيح البخاری لابن بطلال^{رح}]

ترجمه: دا ټول هغه وخت دی چې کله حالت اختیار وی او ضرورت نه وی او دښمن هم غالب نه وی او چې کله ضرورت وی او دښمن غالب وی نو به په ټولو مسلمانانو جهاد فرض شی او اختیار به ختم شی.

هم دغه شان حضرت اقدس مولانا انور شاه کاشمیری^{رح} فرمائی: وَفِي الْفِقْهِ أَنَّ الْجِهَادَ لَا يَجُوزُ إِلَّا بِإِذْنِ الْوَالِدَيْنِ ثُمَّ يُسْتَفَادُ مِنْ تَفَاصِيلِهِمْ. أَنَّهُ إِنْ كَانَ يُرَى أَنَّ نَهْيَهُمَا حَرِّمَهُمَا إِيَّاهُ فَقَطَّ مَعَ اسْتِغْنَائِهِمَا عَنْ خِدْمَتِهِ جَازَ لَهُ الْخُرُوجُ بِدُونِ الْإِذْنِ أَيْضًا. وَهَذَا كُلُّهُ إِذَا لَمْ يَكُنْ فَرَضٌ عَيْنٌ. (فيض)

(الباری شرح البخاری)

ترجمه: او په فقه کښی دی چې جهاد بغیر د مور او پلار د اجازت نه جائز نه دے، بیا د فقهاؤ د تفصیل نه معلومیږی چې که مور او پلار خپل اولاد ته د خدمت ضرورت نه وی صرف د مینی د وجی نه ئی منع کوی نو بیا بغیر د اجازت نه هم تلے شی (یعنی په فرض کفایي جهاد کښی هم) او دا هغه وخت دی چې کله جهاد فرض عین نه وی (یعنی چې کله جهاد فرض عین شی نو بیا د اجازت ضرورت نشته، مؤلف) هم دغه شان امام قسطلانی^{رح} شارح بخاری د دی حدیث لاندی لیکي:

وَالْجُبْهُورُ عَلَى حُرْمَةِ الْجِهَادِ إِذَا مَنَعَا أَوْ أَحَدَهُمَا بِشَرْطِ إِسْلَامِهِمَا لِأَنَّهُمَا فَرَضٌ عَيْنٌ وَالْجِهَادُ فَرَضٌ كِفَايَةٌ فَإِذَا تَعَيَّنَ الْجِهَادُ فَلَا إِذْنَ. (رشاد الساری لشرح صحيح البخاری)

ترجمه: جمهور علماء کرام فرمائی چې کله مور او پلار دواړه یا په دوی کښی یو د جهاد

نه منع کړی نو د جهاد د پاره وتل حرام دی، هرکله چې مور او پلار مسلمانان وی ځکه چې د هغوی تابعداری فرض عین ده او جهاد فرض کفایه دے، او چې کله جهاد فرض عین شی نو بیا د اجازت ضرورت نشته.

امام نووی^{رح} شارح مسلم فرمائی:

هَذَا كُلُّهُ إِذَا لَمْ يَحْضَرْ الصَّفَّ وَيَتَعَلَّقَنَّ الْقِتَالَ وَالْأَفْعِيَّةُ

يَجُوزُ بغير إذن.

(المنهاج شرح صحيح مسلم بن الحجاج)

ترجمه: دا ټول هغه وخت دی چې ترکوی جهاد فرض عین نه وی او که جهاد فرض شي نو بیا د اجازت نه بغیر وتل جائز دی.

خلاصه کلام: د دی ټولو اقوالو خلاصه دا شوه چې هغه سره نبي کریم صلی الله علیه وسلم یا خود دی وځي د جهاد نه منع کړو چې هغه سړی کښی د جهاد صلاحیت موجود نه وو او د هغه همت کمزور وو، او یا د دی وځي چې هغه وخت جهاد فرض کفایه او نفل وو، فرض عین نه وو.

نو د دی وځي د دی حدیث د وځي نه په هر حالت کښی د مور او پلار اجازت لازمی کول بالکل غلط دی، د اجازت ضرورت هغه وخت

دے چې کله جهاد فرض کفایه وی، او دا هم هغه وخت چې کله مور او پلار د بیجی د خدمت محتاجه وی که نه وی نو په فرض کفایه کښی هم اجازت ضرور نه دے، لکه څنګه چې د حضرت مولانا انور شاه کاشمیری په حوالی سره پورته تیر شول، او چې کله جهاد فرض عین شی لکه څنګه چې نن سبا ټول امت مسلمة مظلوم او مقهور دے نو بیا بالکل د اجازت ضرورت نشته.

او بل دا چې امام الانبياء حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم صرف نبي او رسول نه وو بلکه دی سره سره مفتی، قاضی، امام، خطیب، مبلغ او امیر المجاهدین هم وو، اگرچه چې د هغوی صلی الله علیه وسلم اصل منصب خو نبوت وو خو امت ته د تعلیم ورکولو د پاره په دی باقی منصوبونو باندی هم نبي اکرم صلی الله علیه وسلم فائز وو، نو چې کله صحابی د جهاد د پاره حاضر شو نو نبي اکرم صلی الله علیه وسلم د هغوی تشکیل د میدان جنگ په ځای د مور او پلار د خدمت د پاره وکړو نو د دی وځي د دی صحابی رضی الله عنه د مور او پلار خدمت کول صرف په دی بنیاد باندی جهاد نه وو چې د مور او پلار خدمت کول جهاد دے بلکه په دی بنیاد وو چې هغه د امیر د اطاعت او تشکیل کښی دننه وو.

نور زیات وضاحت دا دے چې د مور او پلار خدمت خو

ڏيڻ لويه خبره ده كه امير المجاهدين خوك سره د عين ميدان جنگ نه وروستو وليكي او د بيت الخلا په صفائي باندې ئي ولگوي نو دا د بيت الخلا صفائي به هم جهاد بللے کيږي په دې معني کښي چې په دې باندې به هم ورته د جهاد پوره ثواب ملاويږي.

حضرت عثمان، حضرت طلحه، حضرت سعيد بن زيد، حضرت ابولبابه انصاري، حضرت عاصم بن عدی، حارث بن حاطب، حضرت حارث بن صمه، حضرت خوات بن جبير، او حضرت جعفر رضوان الله عنهم اجمعين په غزوه بدر کښي شريک نه وو خو بيا هم هغوی په بدرين صحابه کرام کښي نوم شامل دے د دې وجي چې د هغوی تشکيل نبي کریم صلی الله عليه وسلم کړے وو. دا خود محدثين کرام په حوالی سره جواب وو اس د فقهاء کرامو حوالی وگوري.

علامه کاساني فرمائي:

فَإِذَا عَمَّ التَّفْيِيزُ لَا يَتَحَقَّقُ الْقِيَامُ بِهِ إِلَّا بِالْكَلِّ فَبَقِيَ
فَرَضًا عَلَى الْكَلِّ عَيْنًا بِمَنْزِلَةِ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ فَيَخْرُجُ
الْعَبْدُ بِغَيْرِ إِذْنِ مَوْلَاهُ وَالْهَرَاءُ بِغَيْرِ إِذْنِ زَوْجِهَا... وَكَذَا
يُبَاحُ لِلْوَلِيِّ أَنْ يَخْرِجَ بِغَيْرِ إِذْنِ وَالِدَيْهِ؛ لِأَنَّ حَقَّ الْوَالِدَيْنِ
لَا يَظْهَرُ فِي فُرُوضِ الْأَعْيَانِ كَالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ وَاللَّهُ تَعَالَى
أَعْلَمُ. (بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع جلد 7 صفحه 98 مکتبه:)

دارالکتب العلمیة

ترجمه: او چې کله نفیر عام شی نو چې کله د جهاد قیام ممکن نه وی خو په ټولو خلقو باندې نو بیا په ټولو خلقو فرض عین وی په هر سړي باندې د مونځ او روژی په شان نو غلام به د آقا د اجازت نه بغیر ووځي او ښځه به د خاوند د اجازت نه بغیر ووځي... هم دغه شان د بچی د پاره جائز دی چې د مور او پلار د اجازت نه بغیر ووځي، د دې وجي چې د مور او پلار حق په فرض عین کښي نه ظاهريږي لکه په مونځ او روژه کښي.

{درخواست}

مور او پلار ته پکار دی چې خپل آخرت د تباہ کولو نه بچ کړي آیا دا اسلام دے؟ چې د دنیا د پاره خپل بچی د دنیا هر څائی ته استولو د پاره تیار وی خود الله تعالی او خپل محبوب پیغمبر صلی الله عليه وسلم او شریعت د پاره مونږ نه خپل مال ورکولو د پاره تیار یو، او نه اولاد ورکولو د پاره تیار یو، حالانکه مونږ الله تعالی

او رسول الله صلى الله عليه وسلم سره د مینې دعوه کوو، الله اکبر! مونږ به الله تعالی او رسول الله صلى الله عليه وسلم ته څه جواب ورکوو، د سوچ او فکر مقام دے.

{دریم اعتراض}

جهاد د جهد نه دے د کوم معنی چې کوشش کول ده بعضی د دین نه ناپوهه خلق وائی چې جهاد د جهد نه دے کوم چې کوشش ته وائی نو د دی وځی د دین د پاره چې کوم یو کار هم وکړی شی نو هغه جهاد دے، نو د دی وځی ډاکټر وائی چې زه هم د قوم خدمت کوم نو دا هم جهاد دے، او رپړی والا وائی چې زه هم یځنی او کړی برداشت کوم کوشش او محنت کوم نو د دی وځی زه هم جهاد کوم، بعضی وائی چې زه حلال رزق طلب کولو کښی مصروف یم نو د دی وځی دا هم جهاد دے، هم دغه شان هر یو خپل کسب او کار ته جهاد وئیل شروع کړل.

{جواب}

د دی په جواب کښی چې څه لیکل پکار دی هغه خو یو مستقل رساله لیکل غواړی خو ډیر اختصار نه کار اخستوسره دا خبره کول غواړم چې راځی چی امام الانبیاء صلى الله عليه وسلم طرف ته رجوع او کړو. په مسند احمد او مصنف ابن عبد الرزاق صحیح حدیث دے

چې په کوم کښی حضرت عمرو بن عبسه رضی الله عنه فرمائی چې یو سړی رسول الله صلى الله عليه وسلم ته عرض وکړو: وَمَا الْجِهَادُ؟ چې د جهاد څه معنی ده؟
نو رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمائیل: أَنْ تُقَاتِلَ الْكُفَّارَ إِذَا لَقِيتَهُمْ د جنگ په میدان کښی کافرانو سره جنگ کول. (رواه احمد مطولاً)

تاسو په خپله سوچ او کړی چې د دی نه پس هم څه گنجائش پاتی کیږی چې مونږ د جهاد (شرعی) معنی قتال ونه کړو.

دویمه خبره دا ده چې اصولی طور په دی پوهیدل پکار دی چې په شریعت کښی اعتبار د لغوی معنی نه وی بلکه د اصطلاحی او شرعی معنی اعتبار وی، که مونږ شرعی معنی پریکډو او لغوی معنی واخلو نو د دین ټول اعمال به معطل شی او د دین اصل نقشه به بدله شی د مثال په طور باندی او کوری مونږ ته په عربی کښی صلاة وئیلے کیږی او د صلاة لغوی معنی ده، دعا یا سرین (گناتې) خوځول، نو اس به هیجر اکان وائی چې مونږ هر وخت په ډانس کښی سرین خوځوو نو دا مونږ دے مونږ ته ستاسو په شان د مونږ کولو ضرورت نشته، ځکه چې د صلاة لغوی معنی سرین خوځول دی او مونږ و خوځول. یا یو سرے

دعا او کړي او اوایي چې ما دعا او کړه ماته ستاسو په شان د مونځ ضرورت نشته ځکه چې صلاة په لغت کښي دعا ته وایي.

هم دغه شان د حج لغوی معنی ده قصد او اراده کول نو ستاسو د قول مطابق خلق به صرف اراده کوی او حج ته تلل او دومره روپی خرج کول به پرېږدی.

روژی ته په عربی کښي صوم وئیلے کيږي او د صوم معنی ده خپل ځان ایسارول اگرچه که د یو سیکند د پاره وی، نو یو سره که د یو سیکند د پاره ځان ایسار کړی نو اوواځی چې د نمر راختو نه پر یو تو پوری د خپل ځان ایسارولو څه ضرورت دے نو آیا دا خبره به صحیح وی؟ نه هیڅ کله نه. بلکه مونځ، روژه، حج، زکوٰه به هغه معتبر وي او غاړه به پري خلاصیځي چې په کومه طریقه شریعت کښي حکم شوے دے، نو هم دغه شان جهاد هم هغه معتبر دے او په هغه جهاد به ذمه فارغیځي چې شریعت ورته جهاد وایي، او شریعت کښي جهاد د کافرانو سره جنګیدو ته وایي، نو لهندا د الله تعالی نه ویره وکړی او په دین کښي د تحریف کولو نه ځان بچ کړی.

{خلورم اعتراض}

چې کله زمونږ په ملک باندی راشی نو بیا به ئی کوو بعضی خلق وائی چې کله زمونږ په کور (ملک) باندی کافران حمله

و کړی نو بیا به جهاد کوو، اُس د جهاد ضرورت نشته.

{جواب}

دا خبره سراسر غلطه ده چې د جهاد فرض کیدو د پاره صرف دا خبره ضروری ده چې په خپل ملک باندی کافران حمله وکړی، بلکه د ټول جهان مسلمانان د یو جسم او یو ملک په شان دی. دا د ملکونو نعري وهل او جهندي اوچتول دا یو قسم بُت دے چې بیزاری تري ضروري ده، د اسلام وطن ټول یو وطن دے، دا اسلام کښي نشته چی دا پاکستان دے او دا افغانستان دے، او دا فلان دے وغیره وغیره (تفصیل مخکښي تیر شوے دے) زی مونږ ستاسو خبره منو چې کله په خپل ملک باندی مو کافران حمله وکړی نو بیا به جهاد کوو نو تاسو کشمیر د خپل ملک حصه شماری، او دا وایي چې "کشمیر بنیځ گاپاکستان" یعنی کشمیر به د پاکستان حصه جوړیځي، آیا د انډیا کافرانو په کشمیر حمله نه ده کړی؟ که کړی ئی ده نو بیا جهاد ته ولی نه ځی؟ اصل خبره دا ده چې د دیوی لاندی تیاره ده، د خدای د پاره د منافقانو په شان حیلې بهانی جوړولو سره د امت مسلمه په زړونو کښي بزدلی مه اچوی.

که په خپله جهاد ته نه شی تلے نو د منافقانو کردار ادا

کولو نه خپل ځان بچ کړی.

{پنځم اعتراض}

د امیر نه اجازت اغيستل ضروری دی

بعضی خلق وائی چې د جهاد دپاره د امیر اجازت ضروری دے که نه وی نو جهاد ته تلل به ناجائز وی. او زموږ بادشاه او امیر جهاد نه کوي نو په موږ جهاد نشته ځکه جهاد د بادشاه او حکومت کار دے.

{جواب}

موږ ورومې عرض کړې دے چې نن سبا په ټوله دنیا کې د دفاعي جهاد (فرض عين) دے او د دفاعي جهاد د پاره هيڅ شرط نشته. بله دا چې د امیر نه مراد، امیر المؤمنین او خلیفه الوقت او امیر المجاهدین دے د کافرانو غلام نه کوم ته چې کلمه او مونځ هم نه ورځي. او دا یو فقهي ضابطه او قانون دے چې کوم یو کار د امیر او حاکم وقت ذمه واري وي او هغه یې پرېکدي نو دغه ذمه واري د وخت علماؤ ته متوجه کیږي، لکه تاسو او کورنۍ د جمعي مونځ، د اخترونو مونځونه، د استسقاء مونځ، د کسوف او خسوف مونځ، نکاح تړل وغیره دا ټول د حاکم وقت کارونه دي لیکن چې کله حاکمان فاسقان شول نو دا ذمه داری علماؤ په سر واخستي، هم دهغه شان د جهاد فتوی

به هم علماء ورکوي، او الحمد لله عربو او عجمو ماهرينو علماؤ د جهاد د فرضيت فتوی ورکړي ده، نو لهذا دا اعتراض بي بنياده دے.

الله تعالی دی موږ ټولو ته د دين پوهه را کړي. آمين ثم آمين.

{شپږم اعتراض}

په جهاد کېښي د کلمه گو قتل

بعضی خلق دا اعتراض کوي چې تاسو څو کلمه ويونکي مسلمانانو سره جنگيږي او مسلمان قتلول خو حرام دی نو دا څنگه جهاد دے؟ او بعضی خو هغه حديث په طور د دليل ذکر کوي کوم چې امام مسلم د اسامه بن زيد^{رضي الله عنه} نه روايت کړې دے چې اسامه بن زيد^{رضي الله عنه} د يو کافر د قتلولو اراده وکړه نو هغه کافر کلمه ولوستله، اسامه بن زيد^{رضي الله عنه} دا وگڼل چې کيدائی شى د ځان خلاصولو د پاره ئې کلمه لوستلې وي نو قتل ئې کړو، چې کله ئې نبی اکرم صلی الله عليه وسلم ته دا واقعه بيان کړه نو نبی اکرم صلی الله عليه وسلم وفرمائيل ته به لا إله إلا الله سره څه کوی د

قيامت په ورځ؟... الحديث

د دی وجی د افغانستان جهاد په باره کېښي خصوصاً او عام ملکونه کوم ځایونو کېښي چې جهاد جاری دے د هغی په باره

عموماً دا اعتراض کولے شي چې د هغه ځاني فوج خو مسلمان دے د دی وچي جهاد ورسره کول جائز نه دے.

نو جواباً عرض دے چې کلمه ويونکي که چرته هم وی او کوم یو هم وی چې کافرانو سره د کافرانو په صف کښي ولاړ وی او د اسلام او مجاهدينو خلاف په جنگ کښي ملوث وی او د شريعت د نفاذ په لاره کښي ازغے وی او يهود، نصاری او کافرانو سره موالات او دوستي کوي او د هغوی امداد کوي، نو د داسي کلمه ويونکي څه حکم دے؟ راځي چي په شريعت مطهره کښي د داسي سړي حکم وگورو.

د الله تعالى ارشاد دے:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى
أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ
مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ.

(سور المائده، آيت: ۵۱)

ترجمه: اے ایمان والو! تاسو يهود او نصاری دوستان مه جوړوي دا خو په خپلو کښي د يو بل دوستان دی. تاسو کښي چې څوک هم په دوی کښي چا سره دوستي وکړي هغه د دوی نه دے، بي شکه ظالمانو ته الله تعالى لاره نه ښايي.

الله تعالى مسلمانانو ته يهود او نصاری سره د دوستي

کولو نه منع فرمائي ده، او ورسره ئي دا هم فرمائي چې کوم مسلمان چې هم يهود او نصاری سره دوستي وکړي هغه سره د هم هغوی نه دے، اوس دا خبره گورو چې "دے هم د هغوی نه دے" د دي څه مطلب دے؟ نور اځي گورو چې مفسرين کرام د دی آيت لاندی څه ليکلي دي؟ د ټولو نه وړاندی د مفسرينو اقوال نقل کوو بيا به خلاصه الکلام او حاصل کلام ذکر کوو، انشاء الله.

(۱) امام نسفي الحنفی په تفسير مدارک کښي فرمائي:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ مِنَ الْجَاهِلِينَ
وَحُكْمُهُ حُكْمُهُمْ وَهَذَا تَغْلِيظٌ مِنَ اللَّهِ وَتَشْدِيدٌ
فِي وَجُوبِ مُجَابَةِ الْمُخَالَفَةِ فِي الدِّينِ.

ترجمه: يعنی دا سره هم د هغوی (يهود او نصاری) نه دے او د دی سړي حکم هم د هم هغوی (يهود او نصاری) دے، دا د الله تعالى د طرف نه سختيا کړې شوی ده او د دين مخالفينو نه بيل والے اختيارول ډير زيات ضروري او لازمی کړې شوي.

(۲) هم دغه شان جلالين کښي دی:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ مِنَ الْجَاهِلِينَ.

ترجمہ: یعنی ہغہ ہم د دوی نہ دے۔

(۳) امام قرطبیؒ فرمائی:

الثَّانِيَةُ قَوْلُهُ تَعَالَى: وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ أَى
يَعْصِدُهُمْ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ بَيِّنٌ تَعَالَى أَنْ حُكْمَهُ
كَحُكْمِهِمْ ... وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّاهُمْ ابْنُ أَبِي ثُمٍّ هَذَا الْحُكْمُ
بَاقٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فِي قَطْعِ الْمَوَالِ ... وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ، شَرُّ وَجَوَابُهُ أَى لَأَنَّهُ قَدْ خَالَفَ اللَّهَ
تَعَالَى وَرَسُولَهُ كَمَا خَالَفُوا وَوَجِبَتْ مُعَادَاتُهُ كَمَا وَجِبَتْ
مُعَادَاتُهُمْ وَوَجِبَتْ لَهُ الثَّارُ كَمَا وَجِبَتْ لَهُمْ فَصَارَ مِنْهُمْ
أَى مِنْ أَصْحَابِهِمْ

ترجمہ: دویسہ مسئلہ دا ده او چي چا دوی سره
موالات وکرل یعنی د مسلمانانو خلاف فی د دوی
مدد وکړو نو هغه هم د دوی نه دے، الله تعالی
وفرمائیل چي د هغه سړی حکم هم د دوی (یهود
او نصاری) په شان دے ... او دا موالات کونکے
عبدالله بن ابی بن

سلول وو، او هغوی سره د ترک موالات حکم
ترقیامته پوری باقی دے ... او تاسو کنبی چي چا
هغوی سره

هغوی سره

دوستی وکړه هغه هم د هغوی نه دے، دا
شرط او د دی جواب دے یعنی د دی
وجي (چي هغه د یهود او نصاری نه دے) چي
هغه د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله
عليه وسلم مخالفت وکړو لکه څنګه چي
هغوی (یهود او نصاری) مخالفت وکړو، او دی
سړی سره دینمنی واجب شوه لکه څنګه چي
هغوی (یهود او نصاری) سره دینمنی واجب
ده، او د دی سړی د پاره جهنم واجب دے
لکه څنګه چي هغوی (یهود او نصاری) د
پاره جهنم واجب دے، نو دا سړی هم د
هغوی نه شو یعنی د هغوی د ډلي نه شو.

(۴) او تفسیر البحر المحیط کنبی دی:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ قَالَ ابْنُ
عَبَّاسٍ: فَإِنَّهُ مِنْهُمْ فِي حُكْمِ الْكُفْرِ أَى وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ فِي الدِّينِ. وَقَالَ غَيْرُهُ: وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فِي
الدُّنْيَا فَإِنَّهُ مِنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ. وَقِيلَ: وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فِي الْعَهْدِ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ فِي مُحَالَفَةِ
الْأَمْرِ. وَهَذَا تَشْدِيدٌ عَظِيمٌ فِي الْإِنْتِفَاءِ مَنْ أَهْلِ

الْكُفْرِ وَتَرَكُوا مَوَالِيَهُمْ... وَمَنْ تَوَلَّاهُمْ بِأَعْيَالِهِ دُونَ
مُعْتَقِدِهِ وَلَا إِخْلَالٍ بِإِيمَانٍ فَهُوَ مِنْهُمْ فِي الْمَقَاتِلِ وَالْمَدَامَةِ
وَمَنْ تَوَلَّاهُمْ فِي الْمُعْتَقِدِ فَهُوَ مِنْهُمْ فِي الْكُفْرِ.

او په تاسو کښې چې چا هغوی سره دوستی
وکره نو هغه د هغوی نه دے، عبدالله ابن عباس^{رض}
فرمائی چې هغه هم د هغوی نه دی د کفر په
حکم کښې یعنی چا چې هغوی سره په دین کښې
دوستی وکره، عبدالله بن عباس^{رض} نه علاوه نور
علماء فرمائی چې چا هغوی سره دوستی وکره په دنیا
کښې نو هغه به په آخرت کښې د هغوی نه وی، او
چا وئیلی دی چې چا هغوی سره دوستی وکره نو دی
په مخالفت کښې به د هغوی په شان وی، او دا ډیره
لویه سختی ده اهل کفر سره نفی او دوستی نه کولو
کښې ...

او چا چې هغوی سره په اعمال کښې دوستی وکره
په عقیده کښې ئی ونه کره
نو هغه په غصه او مذمت کښې د هغوی نه دے او
چا چې په عقیده کښې هغوی سره دوستی وکره نو
هغه د هغوی نه دے په کفر کښې.

(۵) امام رازی^{رح} فرمائی:
ثُمَّ قَالَ: وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ قَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ: يُرِيدُ كَأَنَّهُ مِنْهُمْ وَهَذَا تَغْلِيظٌ مِنَ
اللَّهِ وَتَشْدِيدٌ فِي وَجُوبِ مُجَانَبَةِ الْمُخَالَفِ فِي الدِّينِ
وَتَظْهِيرٌ لِقَوْلِهِ وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي الْبَقَرَةُ :
ترجمه: بیا فرمائی چې په تاسو کښې چې چا
هغوی سره دوستی وکره نه هغه د هغوی نه
دے، عبدالله بن عباس^{رض} فرمائی چې د الله
تعالی مراد دا دے چې دا سره هم د هغوی
په شان دے، او دا ډیره سختی ده د الله تعالی
د طرف نه چې د دین مخالف نه بیل والے
اختیار کړے شی، او د دی نظیر دا آیت دے
چې چا ونه کره هغه زما نه نه دے.

(۶) امام صابونی^{رح} فرمائی:
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ أَيْ مِنْ جَمَلِهِمْ
وَحُكْمُهُ حُكْمُهُمْ قَالَ الرَّبُّ تَعَالَى: وَهَذَا تَغْلِيظٌ
مِنَ اللَّهِ وَتَشْدِيدٌ فِي مُجَانَبَةِ الْمُخَالَفِ فِي الدِّينِ
وَإِعْتَرَاؤُهُ... الخ

ترجمه: چې چا په تاسو کښې هغوی سره

دوستی وکره نو هغه د هغوی نه دے، یعنی د هغوی د
ډلی نه دے، علامه زحشری فرمائی چې ډیره زیاته
زورنه ده د الله تعالی د طرف نه چې د دین مخالف نه
بیل والے اختیار کړے شی... الخ

(۷) امام آلوسی فرمائی:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ أَمَّا مَنْ جُمِلَ بِهِمْ وَحُكِّمَهُ
حُكْمُهُمْ كَالْمُسْتَنْتَجِ مِمَّا قَبْلَهُ وَهُوَ مُخْرَجٌ مَخْرَجَ
التَّشْدِيدِ وَالْمُبَالَغَةِ فِي الرَّجْرِ لِأَنَّهُ لَوْ كَانَ الْمُتَوَلَّى مِنْهُمْ
حَقِيقَةً لَكَانَ كَافِرًا وَلَيْسَ بِمَقْصُودٍ وَقِيلَ: الْمُرَادُ وَمَنْ
يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ كَافِرٌ مِثْلَهُمْ حَقِيقَةً وَحُكِيَ عَنْ أَبِي
عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا وَلَعَلَّ ذَلِكَ إِذَا كَانَ تَوَلَّيَهُمْ
مِنْ حَيْثُ كُونُهُمْ يَهُودًا أَوْ نَصَارَى وَقِيلَ: لَا بَلْ لِأَنَّ الْآيَةَ
تَرَكَّتْ فِي الْمُنَافِقِينَ وَالْمُرَادُ أَنَّهُمْ بِالنُّوَالِ لَا يَكُونُونَ
كُفَرًا مُجَاهِرِينَ.

ترجمه: چا چې په تاسو کښې هغوی سره دوستي
وکره نو هغه د هغوی نه دے او د هغه سړی حکم
هم د هغوی (يهود او نصاری) دے، دا د ماقبل نتیجه
ده او دا زورنه او مبالغه ده هغوی سره دوستی کولو
نه منع کولو کښې د دی وجی چې حقیقتاً متولی خو

کافر دے او دا مقصود نه دے، او وئیلے
شوی دی چې چا په تاسو کښې هغوی سره
دوستی وکره نو هغه د هغوی په شان کافر
دے او حقیقتاً دا قول د عبدالله بن عباس^{رضی}
نه نقل کړے شوے دے او شاید دا به هغه
وخت وی چې کله هغوی سره دوستی په دی
جهت کښې وکره شی چې هغوی یهودی
او عیسائی دی (د هغوی په عقیدې کښې
دوستی وکره شی) او وئیلے شوی دی چې
نه بلکه آیت د منافقانو په باره کښې نازل
شوے دے نو د دی وجی مطلب دا دے چې
اس دا منافقین مجاهر کافر جوړ شول.

(۸) امام خازن لیکلی:

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ يَغْنَى وَمَنْ
يَتَوَلَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى كُونَ الْمُؤْمِنِينَ
فَيَنْصُرُهُمْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ فَهُوَ مِنْ أَهْلِ دِينِهِمْ
وَمِلَّتِهِمْ لِأَنَّهُ لَا يَتَوَلَّى مُؤَلًى إِلَّا وَهُوَ رَاضٍ بِهِ
وَبِدِينِهِ وَإِذَا رَضِيَهُ وَرَضَى دِينَهُ صَارَ مِنْهُمْ وَهَذَا
تَعْلِيلُهُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَتَشْدِيدُهُ عَظِيمٌ فِي مُجَانَبَةِ

الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَكُلُّ مَنْ خَالَفَ دِينَ الْإِسْلَامِ.

ترجمه: چا چې په تاسو کښې هغوی سره دوستی وکړه نو هغه د هغوی نه دے، یعنی کوم سړی چې يهود او نصاری سره دوستی وکړه د مسلمانانو نه علاوه او د يهودو او نصاری مدد ئی وکړو د مسلمانانو خلاف، نو هغه سړے هم د يهود او نصاری دین او ملت نه دے، د دی وجی چې دوستی کوئکے هله دوستی کوی چې کله د هغوی نه او د هغوی په دین باندی رضا شی، او چې کله د هغوی په دین باندی رضا شی نو د هغوی نه شی، او دا د الله تعالی د طرف نه تعلیم او ډیره لویه زورونه ده د يهودو او نصاری نه په بیلیدو کښې، او د هر هغه گس نه بیلوالی کښې کوم چې د دین اسلام خلاف وی.

باقی تقریباً ټولو تفاسیرو د الفاظو کی زیاتی سره دغه مضمون لیکلے دے کوم چې ما د اته (8) تفاسیرو نه نقل کړو، کوم نه چې دا خبره د رڼا ورځ په شان واضحه شوه چې کوم کلمه ویونکے هم د کافرانو سره دوستی کوي او د هغوي په دین باندي راضي وی یا د کافرانو په صفونو کښې ودریږی او د کافرانو مدد وکړی او مسلمانانو او

مجاهدینو خلاف په جنگ کښې مصروف وی او د شریعت په نفاذ کښې ازغے وی، نو که دا سړے که د کافرانو سره د زړه نه مینه ساتي او په دی باندی راضي وی نو بیا خو دا سړے مسلمان پاتی نه شو مرتد شوے دے، نو خبره ختمه شوه، او که عملاً د اسلام او مجاهدینو خلاف د کافرانو په صفونو کښې ولاړ وی او د کافرانو سره دوستی نه کوي بلکه صرف د دنیاوي عرض او لالچ د وجی نه د هغوي مدد کوي نو اگرچه د مرتد کیدو فتویٰ خوبه پری نه لگی خو حکم به ئی د هغه کافرانو په شان وی یعنی څنگه چې حربی کافران واجب القتل دی هم دغه شان دا سړے به هم واجب القتل وی.

خلاصة الكلام او حاصل: دا شو چې کوم کلمه ویونکے د کافرانو په صفونو کښې دے یا خو هغه مرتد دے او یا واجب القتل، نو د دی وجی دا اعتراض چې کوم خلق کوی بالکل غلط دے د دی وجی چې په افغانستان یا نورو ملکونو کښې چې کوم فوجیان دی هغه د امریکې او کافرانو په صفونو کښې ولاړ دی او د هغوی نه ډالری اخلي او د هم هغوی اسلحه باندی د اسلام او مجاهد خلاف په جنگ کښې مصروف دی، نو د دی وجی کوم سړے چې په کوم صف کښې ولاړ وی د هم هغوی نه به شمارلے

کیری، اس ئی خپله خوښه ده که غواړی نو د رحمن جل جلاله په لښکر کښی دی شامل شی او که غواړی د دجال او شیطان په لښکر کښی. اوس باقی هغه حدیث کوم چې په طور د استدلال پیش کولے کیری کوم چې مختصراً مونږ پورته لیکلے دے نو د هغی په باره کښی جواباً عرض دے چې په هغی کښی کوم کافر چې د قتلیدو نه وړاندی کلمه ولوستله، نو د دی مطلب دا وو چې تراوسه پوری زه کافر او مشرک ووم خو اوس ما مشرک او کفر پرځودو او توبه می کړه او مسلمان شوم، خو اسامه بن زید رض په دی گمان سره چې کیدائی شی د ځان خلاصولو په غرض سره ئی کلمه لوستلی وی نو قتل ئی کړو، د دی وجی نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته رتنه اوکړه.

او دی خوا زموږ په مسئله کښی خو دا خلق کلمه لولی خو د کفر په صفونو کښی، او د اسلام او مجاهدینو خلاف د جنگ په حالت کښی، نو د دی وجی هغوی ته دا کلمه فائده نه شی ورکولے، ترکومی پوری چې دا خلق د کفر نه بیزاره کیدو سره ونه ځی، تر هغی به ورسره د کافرانو په شان معامله کولے کیری، د دی وجی چې د توبی په شرطونو کښی یو شرط دا هم دے چې گناه فوراً پرېگدی، او که په گناه کښی مصروف دے او توبه توبه کوی نو که یو ځل نه یو لا که ځله هم توبه وکړی نو بیا به هم گنهکار گنلے شی. او بله دا چې د دی حدیث نه استدلال صحیح نه دے، دا حدیث

خو د حری کافر باره کښی دے نو که اوس هم په دوران جنگ کي یو کافر کلمه شهادت اوائی نو قتل یی جایز نه دے، او اصولی طور باندی دا خبره هم په په ذهن کښی اچول پکار دی چې د خلاصی دپاره صرف د شهادت کلمه او توحید لوستل کافی نه دی ترکومی پوری چې ټول ضروریات دین ونه منی، که یو سره د شهادت کلمه هم لولی او مونږ، روژه، حج وغیره عبادتونه هم ادا کوی خو په ضروریات دین کښی صرف د یوی خبری انکار کوی نو بیا به هم دا سره کافر وی، لکه څنگه چې قادیانی ډله اگرچه چې ټول عبادتونه ادا کوی او کلمه هم لولی خو چونکه د عقیده ختم نبوت منکر دی نو د کلمی لوستلو او ټول عبادتونو کولو باوجود کافر دی.

هم دغه شان د سیدنا ابوبکر صدیق رض په دور خلافت چې کله بعضی خلقو د زکوٰۃ ورکولو نه انکار وکړو نو هغوی ورسره جهاد وکړو حالانکه هغوی کلمه لوسته او باقی ټول عبادتونه به ئی هم ادا کول، بهر حال د مسلمان کیدو دپاره صرف کلمه لوستل کافی نه دی ترکومی پوری چې ټول ضروریات دین ونه منی، که په دی مسئله کښی نور زیات تفصیل پکار وی نو اکفار الملحدین مؤلفه حضرت اقدس انور شاه کاشمیری رح او جواهر الفقه مؤلفه مفتی محمد شفیع رح به په دی مسئله کښی کافی شافی

وی، ان شاء الله العزيز
هم دغه شان علامه ابن عابدین شامیؒ په تنفیل باندی بحث کولو
سره فرمائی:

فَيَدْخُلُ فِيهِ أَجِيرٌ لَهُمْ وَتَاجِرٌ مِنْهُمْ وَعَبْدٌ يَخْدُمُ مَوْلَاهُ
وَمُرْتَدًّا أَوْ ذِي لَحْيٍ بِهِمْ وَمَرِيضٌ أَوْ عَجُوزٌ وَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعِ
الْقِتَالُ وَشَيْخٌ فَإِنْ لَمْ يَرَأَى أَوْ يُرْجَى نَسْلُهُ؛ لِأَنَّ قَتْلَهُ مُبَاحٌ
نَعَمْ لَوْ قَتَلَ مُسْلِمًا كَانَ يُقَاتِلُ فِي صَفِّهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُ
سَلْبُهُ؛ لِأَنَّهُ وَإِنْ كَانَ مُبَاحَ الدَّمِ... الخ

ترجمه: نو په دی حکم (یعنی چې قتل د هغوی
جائز دے) کښی د هغوی مزدور او تاجر کوم چې د
هغوی نه وی، او هغه غلام کوم چې د خپل آقا
خدمت کوی، او هغه مرتد او ذی کوم چې هغوی
سره شوے وی، او بیمار او زخمی اگرچه چې جنگ
نه شی کولے او هغه شیخ فانی کوم چې رانی والا
وی یا د هغه د نسل سیوا کیدو امید کیدائی شی
اگرچه که جنگ نه شی کولے، ټول داخل دی، د
دی وچی چې د هغه قتل مباح دے، او که څوک
مجاهد داسی کلمه ویونکی مسلمان قتل کړی چې
هغه د کافرانو په صفونو کښی د مسلمانانو خلاف

جنگیدو نو د هغه سلب به ورته نه ملاوېږی
اگرکه دا کلمه ویونکے مباح الدم
دے (یعنی د هغه قتل جائز دے)

تاسو وکتل چې د کافرانو مزدور، د هغوی غلام، د هغوی
مريض او زخمی اگرچه جنگ نه شی کولے او د هغوی ذی رانی
بوداگان به هم قتلولے کیږی، او علامه شامیؒ وفرمائیل چې کوم
مسلمان د کافرانو په صفونو کښی د مسلمانانو خلاف جنگیږی
هغه هم مباح الدم دے.

هم دغه شان د شیخ محمد کامل ابن مصطفیٰ ابن محمود
الطرابلسي الحنفي رحمه الله نه سوال کیږي چې کله کافران د
مسلمانانو یوښار غالب شي او ځني مسلمانان هم دغه کافرانو
سره یوځای شي او د کافرانو په صف کښی اوږېږي او د
مسلمانانو په خلاف جنگ کوي، نو د دغو مسلمانانو څه حکم
دے؟

نو په جواب کښی شیخ محمد کامل ابن مصطفیٰ ابن محمود
الطرابلسي الحنفي رحمه الله فرمائي
: وَالظَّاهِرُ أَنَّ حُكْمَهُ هَوَلاءِ حُكْمِ أَهْلِ دَارِ الْحَرْبِ
فِي قَتْلِهِمْ وَآخِذٍ مَالِهِمْ..... وَإِنَّمَا أُبَيِّحُ قَتْلَ
الْبَالِغِينَ مِنْهُمْ لَكُونَهُمْ رِدًّا لِلْعَدُوِّ وَالْحَرْبِ وَ

معينون له بانفسهم وحكم الرد اذا الم يُقاتل مع
العدو وحكم المقاتل فأحرى اذا قاتل... (الح) الفتاوي
الكاملية في الحوادث الطرابلسيه، صفح: ٢٥١، مكتبة: الحرمين
الشريفين كانسي روكويه

ترجمه: ظاهره دا ده چي د دوي حکم پشان د
اهل حربو دے، په قتل کولو د دوي کښي او په
مالومو اخستلو د دوي کښي او د دوي نه به
بالغان ځکه قتل کول مباح کرے شو چي دوي د
حربي دشمن مدد گاران او امداديان دي په خپلو
ځانونو سره او حکم د کافر مدد گار په شان د
هغه چا دے چي د کافر ملگرتيا کښي د مسلمان
خلاف جنگ کوي، نو چي بيا جنگ هم کوي نو بيا
خو هسي هم دا حکم دے (يعني قتل کول به شي)
د دي عبارت نه هم معلومه شوه چي هغه کلمه ويونکے مسلمان
چي د کافر مدد کوي قتل يي جايز دے.

او په آخر کښي دا بحث زه د شيخ الاسلام امام ابن تيميه په دې
قول سره ختمول غواړم، کوم چي هغوی هغه وخت وفرمائيلو چي کله
تاتاريانو په شام باندې حمله وکړه نو تاتاريانو به هم کلمه لوستله، د دې
وچي خلقو ته دا اشکال پيدا شو چي دا خلق خو کلمه وايي نو دوی سره به

جهد څنگه کوو، نو هغه وخت شيخ الاسلام امام ابن تيميه دا
تاريخي جمله ارشاد وفرمائيله:

إِذَا رَأَيْتُمُوهُمْ مِنْ ذَلِكَ الْجَانِبِ أَمَى فِي جَانِبِ
الْتَّارِ وَعَلَى رَأْيِي مُضَحَّفٌ فَأَقْتُلُوهُمْ. (البدايه،
النهايه)

يعني که تاسو زه هغه طرف ته (د)
تاتاريانو طرف ته يعني د هغوی په صفونو
کښي وليدم) په داسي حال کښي چي زما په
سر باندې قرآن وی نو بيا هم ما قتل کړئ.

سوچ وکړئ چي يو عام کلمه ويونکے نه بلکه د وخت
شيخ الاسلام هم که د کافرو په صفونو کښي اودرېري نو هغه به
قتلولے کيږي، نو د يو عام کلمه ويونکي به څه وائي، دغه وجه وه
چي د خلقو د زړونو نه شکوک او شبهات ختم شول او پنځلس
سوه (1500) مجاهدينو اوو زره (7000) تاتاريانو ته شکست ورکړو
او فتح ئي ومونده.

نو که د وخت شيخ الاسلام هم د باطل په صف کښي
اودريدو سره واجب القتل کيږي نو د نور چا څه خبره ده.
تنبیه: د کفر او ارتداد فتوي لگول د هر چا کار نه دے،
په دي باب کښي ډير احتياط لازمي دے، مونږ د حوالجاتو

مقصد د کافرانو په هر مدد کار باندې فتوي د کفر لکول نه دے. البته قتل يي ضروري دے.

{اووم اعتراض}

د بعضی مخلصو مسلمانانو په زړونو کښی دا شک اچولے شی چې دومره لوئی لوئی علماء موجود دی نو چې کله جهاد فرض عین شوے دے نو دا علماء ولې چې دی؟ او ولې د جهاد د فرضیت فتوی نه ورکوی؟ او آیا دا ټول کنهکار دی؟ وغیره وغیره!!

{جواب}

ټولو نه اول خو دا خبره په ذهن کښی اچول پکار دی چې زمونږ دلائل خلور دی [۱] کتاب الله [قرآن] [۲] سنت رسول ﷺ [۳] اجماع امت [۴] قیاس.

دویمه خبره دا هم د یاد ساتلو ده چې د هر مسئلې حل د پاره د فن ماهرینو ته رجوع کول پکار دی.

د دی دوو تمهیدی خبرو نه وروستو تفصیل ته څو او ورسره ورسره به مسئله هم حل شی ان شاء الله العزیز، محترم لوستونکو زمونږ د دین چی څومره مسائل دی یا خو به هغه په قرآن پاک کښی موجودی وی یا که یو مسئله په قرآن پاک کښی مونږ ته ملاؤ نه شی نو بیا به په سنت رسول ﷺ کښی کتلے کیږی، او که په سنت رسول ﷺ

کښی هم مسئله ملاؤ نه شی نو بیا به اجماع امت او قیاس شرعی طرف ته رجوع کولے شی.

اُس د جهاد مسئله په قرآن پاک کښی صراحتاً، دلالة، اشاره تقریباً پنځه سوه اته پنځوس [558] آیتونو کښی ذکر ده، او سنت، احادیث او د امام الانبیاء ﷺ ټول مدنی ژوند د جهاد نه ډک دے، هم دغه شان د خلور واره مذهبونو د فقه کتابونه د جهاد مسئلو نه ډک دی، او بیا داسی صراحت او واضح طور باندی فقهاء کرامو تفصیلاً د جهاد مسائل بیان کړی دی چې یو وړوکی غوندی طالب علم بلکه عام مسلمان ته هم د سوچ او فکر ضرورت نشته.

خو افسوس صد افسوس!! چې بیا هم دا حال دے... نو چې کله د جهاد مسئلې داسی واضعې دی نو بیا د دی خبری څه ضرورت پښی شو چې د دی د پاره به داسی کول وی هغه شان کول وی وغیره وغیره...

افسوس په دی خبره دے چې که مفتی صاحب، شیخ صاحب، مولانا صاحب ته څوک راشی او د مونږ، روژی، حج، زکوٰۃ، اودس، اخیستل خرڅول، میراث وغیره متعلق تری نه تپوس کوی نو مفتی صاحب ورته فوراً بغیر د څه سوچ او فکر او بغیر د څه مشورې د شامی، فتح القدیر، عالمگیری، هدایه، بدائع

تاتارخانيه، مبسوطين وغيره طرف ته رجوع كولو سره د مسئلي حل راوړباسي او ليكلو سره ئي ورکوي او بيا په هغې مهر لگوي او مستفيقي (تېوس کونکي) ته ئي ورکړي، خو که سوال کونکي د جهاد د مسئلي تېوس کوي نو بيا مفتي صاحب په ځاني د دي چې پورته ذکر شوي کتابونه [شامي، فتح القدير، عالمکيري، هدايه، بدائع، تاتارخانيه، مبسوطين] طرف ته رجوع وکړي، ځکه چې د مونځ، روزي، حج، زکوة، اودس، اغېستل خرڅول، ميراث وغيره په شان د جهاد مسئلي هم دغه شان واضح طور باندې په دي کتابونو کښي موجود دي، مفتي صاحب خبره اخوا ديخوا کړي او د ځان خلاصولو کوشښ کوي، نو دا ولي!! نو د دي وځي جناب چې کله د جهاد مسئلو نه ټولي معتبري فتاوي ډکي دي نو بيا د دي خبري څه ضرورت دے چې دا عالم ولې د فرضيت فتوي نه ورکوي؟ او هغه مفتي صاحب ولي چېپ ناست دے؟ ... د دي وځي چې زمونږ دلائل څلور دي، دا پنځم په شريعت کښي نښته چې دا عالم د فرضيت فتوي ولې نه ورکوي؟ او هغه مفتي ولي چېپ ناست دے؟ بس چې کله فقهاء کرامو مسئله څه وضاحت سره ليکلي ده نو څنگه چې مونږ په ټولو مسئلو کښي پورتنی کتابونو طرف ته رجوع کوو هم دغه شان د جهاد په مسئلو کښي به هم دغه کتابونو طرف ته رجوع کول وي.

اُس د بلي خبري تفصيل ته څو چې هره مسئله د هغه فن ماهرينو

نه معلومول پکار دي، تاسو ته معلومه ده چې د لوي لوي او اکابر صحابه کرامو په موجودگي کښي به په فتنو کښي خذيفه طرف ته رجوع کولې کيده، تردې چې د عمر فاروق په شان شخصياتو به هم هغوي ته رجوع کوله، هم دغه شان د ميراث په مسائلو کښي زيد بن ثابت ^{رض} او تفسير کښي ابن عباس ^{رض} مرجع صحابه ^{رض} وو، او قاضي شريح ^{رض} تابعي دے د حضرت علي ^{رض} په دور خلافت کښي قاضي وو حالانکه صحابه کرام موجود وو، نو دا ټول د دي خبري دلايل دي چې د فن ماهرينو ته به رجوع کولې شي.

بله دا چې يو عالم، مفتي، شيخ صاحب هغه دے کوم چې صرف په کتابونو کښي جهاد او د جهاد مسئلي لوستلي او کتلي دي، او چرته په ټول ژوند کښي د جهاد ميدان ته نه وي تللي او نه د زمکي په حقائق پوهيږي، او يو عالم، مفتي او شيخ صاحب هغه دے کوم چې هر وخت په غرونو کښي اسلحه په لاس دښمن سره مخامخ جنگيږي، او د زمکي ټول حقائق او د دښمن ټولي چال بازي، پروپيگنډي او پټ تدبيرونو باندې پوهيږي، آيا دا دواړه عالمان، مفتيان او شيخان برابر کيدائي شي؟ جواب به په نفې کښي وي، هيڅ کله برابر نه شي کيدائي، لکه څنگه چې يو سړي صرف خوش خطي، انجنيئرنگ، ميديکل وغيره صرف په کتابونو

نور ڏيڻ وڃو هات کيدائي شي، خو مونڙ به د هغوي اتباع په دى مسئلہ کښي نه کوو؛ اگرچه چې ډير اکابر د دى فرضيت قائل هم دى خو د موجوده حالاتو ته کتو سره بعضى مسئلي بيانول گران دي، د دى وځي د جهاد مسائل د مجاهدينو علماؤ نه تپوس کول پکار دي.

يو بله خبره هم د ياد ساتلو ده، هغه دا چې په دين کښي دا خبره نشته چې کله ټول علماء فتوى ورکړي نو بيا به عمل کوو، تاسو اکابرين علماء ديو بند ته وگوري چې هغوي په کومو حالاتو کښي د انگرېزانو خلاف د جهاد اعلان وکړو؟ لک تاريخ ولولي، نور داسي ډير مسائل دي چې د هغې په باره کښي هم ټولو علماؤ فتوى نه ده ورکړې نو آيا مونږ به په هغه مسائلو عمل کول پريکډو؟

د دى وځي د خدائي د پاره په خپل ځان او دى مظلوم امت باندې رحم وکړي او څه نه څه طريقې سره په جهاد کښي خپله حصه واچوي او د خپلې ذمه واري فرض ادا کړي، الله تعالى دى مونږ ته په حقه خبره صحيح طور باندې پوهيدو توفيق را کړي. آمين يا رب العالمين.

نو هم ډير شېهات او د هغې جوابونه موجود دي زه په دغه باندې اکتفا کوم د نور وضاحت د پاره ملاحظه کړي. د حضرت اقدس مولانا الياس کهمن صاحب کتاب "جهاد في سبيل الله اور اعتراضات کا علمي جائزه" نوټ: دى بنده چې څومره وليکل صرف د الله تعالى رضا او د دين د پاره مى وليکل. که چا ورور ته انداز بيان باندې تکليف رسيدلى وي

نو د الله تعالى د پاره دا بنده معاف کړي، الله تعالى دى زمونږ د ټولو مددگار شي. الله تعالى دى خپل فضل او احسان سره قبول وفرمائي. آمين!

اَللّٰهُمَّ اَرِنَا الْحَقَّ حَقًّا وَرُزْقَنَا اِتِّبَاعَهُ وَاَرِنَا الْبَاطِلَ
بَاطِلًا وَرُزْقَنَا اجْتِنَابَهُ. آمين

او په آخر کښي مجاهدينو د پاره دوه
اهمې مسئلي ذکر کولې شي.

{پرومبي اهمه مسئلہ}

چونکه اکثر مجاهدينو ته داسي حالات مخي ته راځي چې هغوي بوتانو سره مونځ کول غواړي، د دى وځي د دى مسئلې وضاحت ضروري ده، ځکه چې اکثر په دى مسئلہ کښي غلطې وشي، بعض وخت خو تعليم يافته پوهه هم په دى کښي غلطې وکړي، عام طور باندې د دى په باره کښي دا وئيلې کيږي چې کله پيزار صفا وي نو هغې سره مونځ ادا کول جائز دي، خو يو اهمه خبره کومه چې په دى کښي ده هغه دا ده چې آيا په بوتانو کښي د مونځ کولو په وخت کښي گوټي زمکې سره لگي؟ دى خبرې نه عام طور باندې غفلت کولې شي، که يو گوټه ولي نه وي، خو د سجدې په حالت کښي د گوټو زمکه باندې لگيدل

ضروری دی د دی نه بغیر مونخ نه کیری.

د دی وچی مجاهدینو ته پکار دی چې په بوتانو کښی مونخ کولو نه وړاندی خه وگوری چې په بوتانو کښی د سجدی په حالت کښی ټولی کوئی یا کم نه کم یو کوته په زمکه لکی یا نه که لکی نویا مونخ کول جائز دی کئی ناجائزه به وی.

علامه ابن عابدین شای^{رح} فرمائی:

وَمِنْهَا السُّجُودُ بِجَهْتِهِ وَقَدَمَيْهِ وَوَضْعُ اصْبَاحٍ وَاجِدَةٍ مِنْهَا
شُرْطُ

قَوْلُهُ وَقَدَمَيْهِ يَجِبُ اسْقَاطُهُ لِأَنَّ وَضْعَ اصْبَاحٍ وَاجِدَةٍ
مِنْهَا يَكْفِي كَمَا ذَكَرْنَا بَعْدَ ح. وَأَفَادَ أَنَّهُ لَوْ لَمْ يَضَعْ شَيْئًا
مِنَ الْقَدَمَيْنِ لَمْ يَصِحَّ السُّجُودُ. (جلد ۱ صفحی ۴۷۳ دارالفکر

بیروت)

ترجمه: په دی کښی سجدی کول دی په تندى او دواړو قدمونو او په دی دواړه قدمونو کښی د یو کوئی لکول شرط دی.

د دی نه پس علامه شای^{رح} فرمائی چې د دی نه معلومه شوه که یوه کوته ئی هم ونه لکوله نو سجدی به صحیح نه وی.

هم دغه شان د یو سوال په جواب کښی حضرت مولانا یوسف

لدهیانوی شهید^{رح} فرمائی:

جواب: په بوتانو کښی مونخ ادا کول جائز دی خو په شرط د دی چې هغه پاک وی خو په دی کښی یو خوا موږ د لحاظ قابل دی.

اول: په سجده کښی د کوټو په زمکه لکیدل ضروری دی، د نبی اکرم صلی الله علیه وسلم په زمانه کښی به چې د کوم قسم پیزار (نعال، چپلی) اچولې کیدی هغه په زمکه باندى د کوټو لکیدو نه مانع نه وو. که چا د دغه قسم پیزار اچولې وی نو په دی کښی د مونخ کولو هیڅ اشکال نشته، خو که پیزار بند او سخت وی کوم چې د کوټو په زمکه لکیدو نه مانع وی نو هغه اچولو سره مونخ کول د شک ځای دے... الخ (آپ کښی مسائل او ان کا حل: جلد ۳ صفحہ ۳۲۹، نوے ایدیشن)

{دویمه اہمہ مسئلہ}

دويمه اهمه مسئله کومه چې عام طور باندی مجاهدينو ته مخی ته راځی هغه دا ده چې مجاهدين خو مسافر وی عام طور باندی، او خاص طور کله چې په داسی علاقه کښی وی چې کنترول ئی د دښمن په لاس کښی وی، او مجاهدين په امن کښی نه وی نو بیا خو به مسافر وی، نو په مسافر باندی د جمعی مونځ نشته هغه به د ماسپڅین مونځ کوی، نو دا مسئله د پریشانی باعث گرځی چې اُس په مرکز کښی یا بل ځای کښی چې کله یو خو مجاهدين وی نو آیا هغوی به د ماسپڅین مونځ جمعی سره کوی یا انفرادی طور باندی به هر سرے یواځی مونځ کوی؟

نو جواب دا دے چې په کومه علاقه کښی د جمعی مونځ جائز وی او د جمعی مونځ په کښی ادا کولے کیږی نو په هغه علاقه کښی به هغه خلق په کومو باندی چې د جمعی مونځ نشته لکه مسافر، مجاهدين وغیره د ماسپڅین مونځ به انفرادی طور باندی یواځی ادا کوی، د هغوی د پاره د پاسپڅین مونځ جماعت سره ادا کول جائز نه دی.

البته په داسی علاقه کښی په کومه کښی چې د جمعی مونځ جائز نه وی مثلاً باندی او کلی وی یا غرونه وی نو هلته به د ماسپڅین مونځ جمع سره ادا کول جائز وی.

په درمختار کښی دی:

وَكُرِّهَ تَحْرِيمًا لِّلْمَعْدُورِ وَمَسْجُونٍ وَمُسَافِرٍ أَذَا ظَهَرَ بِجَمَاعَةٍ
فِي مِصْرٍ قَبْلَ الْجُمُعَةِ وَبَعْدَهَا لِتَقْلِيلِ الْجَمَاعَةِ

علامه شامی^{رحمۃ اللہ علیہ} د دی عبارت لاندی لیکي:
قَوْلُهُ لِّلْمَعْدُورِ وَكَذَا غَيْرُهُ بِالْأَوَّلَى نَهَى قَوْلُهُ
وَمَسْجُونٍ صَرَّحَ بِهِ كَالْكَنْزِ وَغَيْرِهِ مَعَ دُخُولِهِ فِي
الْمَعْدُورِ لِزِيَادَةِ مَا قِيلَ إِنَّمَا تَلْزُمُهُ لِأَنَّهُ إِنْ كَانَ
ظَالِمًا قَدَّرَ عَلَى إِرْضَاءِ خَصْمِهِ وَإِلَّا أَمَكَّنَهُ
الِاسْتِغَاثَةَ أَهْ قَالَ الْحَيْدُ الرَّمْلِيُّ: وَفِي زَمَانِنَا لَا
مُغِيثَ لِّلْمَظْلُومِ وَالْغَلْبَةُ لِلظَّالِمِينَ فَمَنْ
عَارَضَهُمْ بِحَقِّ أَهْلِكُوهُ قَوْلُهُ تَحْرِيمًا ذِكْرٌ فِي الْبَحْرِ
أَنَّهُ ظَاهِرٌ كَلَامِهِمْ. قُلْتُ: بَلْ صَرَّحَ بِهِ الْقَهْطَانِيُّ
قَوْلُهُ أَذَا ظَهَرَ بِجَمَاعَةٍ مَفْهُومُهُ أَنَّ الْقَضَاءَ
بِالْجَمَاعَةِ غَيْرُ مَكْرُوهٍ وَفِي الْبَحْرِ وَقَيَّدَ بِالظُّهْرِ لِأَنَّ
فِي غَيْرِهَا لَا بَأْسَ أَنْ يُصَلُّوا جَمَاعَةً. قَوْلُهُ فِي مِصْرٍ
يُخَالِفُ الْقُرَى لِأَنَّهُ لَا جُمُعَةَ عَلَيْهِمْ فَكَانَ هَذَا
الْيَوْمُ فِي حَقِّهِمْ كَغَيْرِهِ مِنَ الْأَيَّامِ شَرُّهُ الْمُنِيَّةُ.
وَفِي الْبَحْرِ أَجْعَلِ الْمَجْتَبَى مَنْ لَا تَجِبُ عَلَيْهِمْ
الْجُمُعَةُ لِبُعْدِ الْمَوْضِعِ صَلُّوا الظُّهْرَ بِجَمَاعَةٍ قَوْلُهُ
لِتَقْلِيلِ الْجَمَاعَةِ لِأَنَّ الْمَعْدُورَ قَدْ يَقْتَدِي بِهِ غَيْرُهُ
فَيُؤَدِّي إِلَى تَرَكِّهَا بَحْرًا وَكَذَا إِذَا عَلِمَ أَنَّهُ يُصَلِّي
بَعْدَهَا بِجَمَاعَةٍ زِيَادَتُهُ كُفَّهَا لِيُصَلِّيَ مَعَهُ فَافْهَمْ.

(ردالمحتار على الدر المختار جلد ۲ صفحه ۵۷۱ مکتبه دارالفکر بیروت)

{زادِ مجاهد}

(دَ مجاهد دَ پاره دَ تشکیل په وخت کښي ضروري سامان)
 پاکت سايڙ (ورکوټے) قرآن مجيد + منزل + دُعاء انس رضي الله عنه
 + مسواک + تسبیح + گمنز (منگزه) + ناخن کاټ + قينچي + مشين او
 بليډونه + آينه (شيشه) + دَ گندلوستن او تار + وړوکے رومال
 + تارچ (بيټري) گهرے (گهنټه) + ضروري اسلحه + عطر (خوشبو) + دَ
 اغوستلے شوو کپرونه علاوه يو جوړ زياتي کپري + يو غټ (لوي) خادر
 + بوتان او جُرابي + په يخنۍ کښي گرم کوټ چي دَ غوگونو والا توپي
 ورسره وي + ټيلټ پيپر (ډاودس او چولو کاغذ) او دَ ډي ټول سامان دَ پاره
 يو درميانه مضبوط بيگ (تيلي).

نوټ: دَ کپرو، توپي، خادر او کوټ رنگ داسي پکار وي چي
 دُشمن ته په اسانه په نظر نه راځي يعني دَ موسم سره موافق شين، خړ
 وغيره وغيره.

قاسم بن محمد رحمه الله فرمايې چې سالم بن عبد الله رحمه الله
 يو ورځ خپل کور والاته اوويل چې زما د سفر سامان تيار کړې، ځکه
 چې زه نن شپه خپل کور کښي نه پاتې کېږم، کور والو اوويل چې ولي؟
 يعني وجه راته اوښايه؟ هغه او فرمايل چې ما بېلگه شپه خوب اولیده
 چې زه د دنیا آسمان ته اودریدم او د آسمان دروازه مې اووهله، نو چا
 آواز اوکړو چې څوک يې؟ نو چا زما په ځای جواب ورکړو چې سالم
 بن عبد الله دے، نو د دڼه نه اوويلے شو چې د آسمان دروازه داسي
 سړي د پاره سنگه کولاؤ شي چې دواړه قدمونه يې هيچري د الله تعالى
 په لاره (جهاد) کښي نه دورځي او نه د شپې په دوړو خړ شوي وي.

(مشارك الاشواق)

فايده: چې د عمر فاروق نو سے او د عبد الله رضي الله عنهما څوي ته
 د جهاد په نه کولو د آسمان دروزه نه کولاوېږي نو د بل چا به څه وے؟؟!!

سالانہ عظیم الشان ختم نبوت کورس

بروز جمعہ، ہفتہ، اتوار
14, 13, 12
اپریل 2019

دینی اور عصری علوم کے علمائے
طلباء اور عوام الناس کے لیے

مولانا
خلیفہ مجاز حضرت مولانا اشرف سلیمانی
حضرت مولانا فقیر محمد صاحب

امیر شریعت
سید عطاء اللہ شاہ
بیاد
خان محمد صاحب
حضرت مولانا
اشرف سلیمانی

مفتی محمد
شیخ الاسلام حضرت مولانا
صاحب

جس میں جید علماء کرام درجہ ذیل مضامین پر وجیکٹر کے ذریعے پڑھائینگے۔

مغرب سے عشاء تک
موضوع: امام مہدی
مولانا ابراہیم صاحب

بروز
جمعہ نماز مغرب کے بعد
موضوع: ختم نبوت اہمیت و فضیلت
مولانا سعید اللہ صاحب

بروز
ظہر 2 بجے سے مغرب تک
موضوع: حیات عیسیٰ
مولانا سعید اللہ چارسدوی

بروز اتوار 8 سے ظہر تک
موضوع: حجیت الحدیث
منظر اسلام شیخ الحدیث
مولانا رحیم اللہ صاحب

منجانب
شبکات ختم نبوت
رابطہ نمبرز
0302-8071231
0313-0910112
0314-4003782

اختتامی دعا
حضرت اقدس ڈاکٹر
فدا محمد صاحب

بروز
اتوار عصر سے مغرب تک
شیخ الحدیث والقرآن
تحسین اللہ صاحب

بروز
اتوار ظہر سے عصر تک
موضوع: وجوہ تکفیر
مفتی ندیم خان درویش

پتہ: دارالعلوم فیض القرآن جمرود روڈ عبدالستار کورونہ نزد شاہ گئی تھانہ سفید سنگ